

Riksdagens protokoll

2013/14:22

Onsdagen den 6 november

Kl. 09.00 – 12.37
16.00 – 16.08

Protokoll
2013/14:22

1 § Val av ställföreträdande justitieombudsman

Följande skrivelse hade kommit in:

Till riksdagen

Den tid för vilken Hans Ragnemalm är vald att vara ställföreträdande justitieombudsman löper ut den 15 november 2013.

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ställföreträdande justitieombudsman.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för två år från den 15 november 2013 till ställföreträdande justitieombudsman omväljer Hans Ragnemalm.

Stockholm den 15 oktober 2013

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit omval av ställföreträdande justitieombudsmannen Hans Ragnemalm för två år från den 15 november 2013.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed för två år från den 15 november 2013 till

ställföreträdande justitieombudsman

Hans Ragnemalm

2 § Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM18 Meddelande om utvärdering av nationella bestämmelser för utövande av vissa yrken *KOM(2013) 676* till utbildningsutskottet

3 § Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:
RiR 2013:12 Skattekontroll – en fråga om förtroendet för offentlig förvaltning

4 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:31 till socialutskottet

2013/14:34 till civilutskottet

2013/14:37 till konstitutionsutskottet

Motioner

2013/14:T1–T5 till trafikutskottet

*Vissa bestämmelser
om legitimation och
behörighet för lärare
och förskollärare*

5 § Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU6

Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare (prop. 2012/13:187) föredrogs.

Anf. 1 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! I dag debatterar riksdagen regeringens proposition *Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare*. Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till vår reservation 8 och till majoritetstexten i punkten 2.

Lärlarlegitimation är en i grunden bra reform, och vi socialdemokrater står bakom besluten om den.

Den här propositionen hade egentligen aldrig behövt komma till riksdagens bord om regeringen hade skött arbetet med att legitimerade lärare på ett ansvarsfullt sätt, lyssnat på forskare och lärare när de berättade om vikten av ett varsamt och välplanerat införande och tagit råd av dem. Men så gjorde man inte. Regeringen hade bråttom – det är i sig förståeligt att man snabbt vill bli färdig med bra reformer – och sin vana trogen valde utbildningsministern att skjuta från höften och hoppas att några skott skulle träffa rätt. Därför har råd och kloka synpunkter under tiden ersatts av larmrapporter och protester under genomförandet.

Herr talman! Alla barn ska få en skolgång som rustar dem för livet och som stimulerar kreativitet och kritiskt tänkande. Skolan ska ge de kunskaper och färdigheter som behövs för att klara en snabbt skiftande framtid, och den ska hjälpa eleverna att hitta ett yrke att utbildas och utvecklas inom.

I dag är forskarna ense om att det är i mötet med en skicklig lärare detta sker. Det är helt enkelt avgörande för om eleven ska klara skolan. Därför måste varje barn få möta välutbildade och professionella lärare. Runt om i landets skolor finns gott om skickliga lärare som arbetar hårt för sina elever. Men det finns anledning att oroa sig för läraryrkets framtid. Så många som varannan lärare överväger att byta yrke. Därför behöver läraryrkets attraktivitet stärkas. Det var också huvudsyftet när den förra socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning om auktorisation av lärare.

När den borgerliga regeringen tog över arbetet valde man att inte lyssna till synpunkter från andra inför genomförandet av denna gigantiska reform som påverkar så många människor i en så viktig yrkesgrupp, i alla fall inte när det gällde hastigheten på genomförandet. Vi socialdemokrater påpekade tidigt vikten av att inte köra så hårt utan att låta allt falla på plats innan arbetet drog i gång. Det är kanske inte så märkligt att regeringen inte lyssnade på oppositionen, men man kunde väl ha lyssnat på utredaren, på lärarna eller på deras organisationer. De framhöll tydligt vikten av ett ordnat införande med långsiktiga och väl förankrade spelregler. Regeringen gjorde i stället tvärtom och beslutade om den ena förhastade lösningen efter den andra. Därför har också regeringen tvingats till helomvändning på flera punkter.

Den proposition vi nu har på bordet är ett exempel på det. Här hantearas undantag och ombestämningar som inte hade behövts.

Första gången regeringen inte lyssnade var när utredaren föreslog att legitimationen skulle införas successivt med början för nyutbildade lärare. I stället körde man ihop alla lärare i behörighetsförordningen, och konsekvensen blev att alltför många lärare plötsligt inte var behöriga fastän de hade en utbildning. Lärare som inte hade fullständig behörighet skulle genom Läraryftet få det, men i alltför många fall fick de inte rimliga förutsättningar, och läraryftet var otillräckligt finansierat. När regeringen fick detta klart för sig infördes övergångsregler som innebär att Skolverket fick göra om processen för dessa lärare.

Bland de lärare som har fått legitimation är det många som aldrig undervisat i ett ämne de nu anses behöriga i. Det skapar osäkerhet och ger inte alls den professionalitet som systemet ska garantera. Problemet uppkommer inte genom att Skolverket gör fel utan genom att förordningen är snårig och ger ett oönskat resultat. Här behövs en möjlighet att frivilligt kunna avsäga sig en behörighet som en lärare inte vill ha.

Vi socialdemokrater har kritiserat regeringen för att legitimationssystemet inte gäller i hela skolan. Genom att hålla förskollärarna utanför bortsåg man inledningsvis från det viktiga arbete som förskollärarna gör i det livslånga lärandet. Det tog inte lång tid efter vårt förslag om att legitimerade förskollärare tills regeringen ändrade sig och genom förskoleministern lät meddela att det var en bra idé. Det välkomnar vi.

Det finns fortfarande flera yrkesgrupper i skolan som inte omfattas av bestämmelserna om legitimation. Det gäller yrkeslärare, modersmålslärare och i stor utsträckning också fritidspedagoger. Vi har tidigare framfört, och vi gör det igen, att det är viktigt att regeringen inte låter legitimationsprocessen ta stopp här. Målet ska vara att även yrkeslärare, komvuxlärare, modersmålslärare och fritidspedagoger ska kunna bli legitime-

rade. Detta behöver förstås utredas vidare för att vi ska kunna se vilka insatser som krävs för ett sådant genomförande.

Herr talman! Ett område som har blivit illa behandlat är introduktionsåret. Tanken bakom det var mycket god. Det skulle bestå av såväl praktik som handledning och lärande. Som sådant hade det god potential att vara en bra start för en lärare. Det fanns en stor nyfikenhet på introduktionsåret utomlands, inte minst i föregångslandet Finland. Det framkom när utbildningsutskottet besökte övningsskolan i Helsingfors. Där gillade man idén, och de var väldigt nyfikna på hur genomförandet skulle fungera. Men finnarnas nyfikenhet har nog förbytts i besvikelse, liksom det har gjort hos många lärarstudenter. Examensbevis, som är en förutsättning, delas inte ut i tid. I stället för att få en flygande start hindras lärarstudenterna i början av sitt yrkesliv. Ansvaret har skjutits över på huvudmännen. Introduktionsåret, som skulle vara en självklar del av lärarutbildningen, har på alltför många platser blivit en förlängd provanställning i stället för ett nationellt ansvar inom utbildningen.

Regeringens misslyckande med att hantera introduktionsår för alla blivande lärare gör att det i dagsläget är rimligt att inte ställa det som krav för legitimation.

Herr talman! I dag ser vi effekterna av regeringens förhastade och oövertänkta hantering av legitimationsbeslutet. Kortsiktigheten kritiseras från flera håll. Det är beklagligt att regeringen har behandlat landets lärare så här. Det är inte ansvarsfullt mot en verksamhet som är så viktig inte bara för barnens framtid utan för hela landets framtid.

Hur kunde så goda intentioner få lov att pressas igenom så förhastat? Vi socialdemokrater menar att det finns viktiga lärdomar att dra av regeringens många misslyckanden med legitimationsreformen. Därför bör regeringen komma tillbaka till riksdagen med en utvärdering av hur legitimationsreformen har implementerats och rapportera vilka slutsatser man drar av varför det gått så snett.

Herr talman! Regeringens utbildningspolitik präglas av kortsiktighet och, skulle jag vilja säga, hafsverk. I stället för att lyssna på dem som har kunskap och först reda ut förutsättningarna i en ny fråga spikar regeringen snabbt ihop en lösning utan att lyssna till forskare och lärare i skolan. Samma sak hände alldeles nyligen när förslaget kom om att åtgärdsprogram ska förbehållas elever vars föräldrar har kraft och kompetens att själva ställa krav på skolan.

Det är ett förslag som är uppenbart osynkat med skolans problem med ökande brister i fråga om likvärdighet. Det är helt på tvärs mot behovet av kompensatoriska åtgärder för elever som har större behov. Detta blev naturligtvis hårt kritiserat både i och utanför skolvärlden. Det borde utbildningsministern ha begripit innan han lade fram förslaget.

Landets utbildningsminister, herr talman, framhåller gärna att han har ett militärt förflutet. Det må så vara. Inom skolpolitiken har han blivit återtågens general.

Anf. 2 MICHAEL SVENSSON (M):

Herr talman! Ibland är det lätt att följa oppositionens politik och förslag. Ibland finns det en samsyn, ibland inte. I denna fråga, herr talman, förstår vi inte så mycket, inte åhörarna heller, tror jag. Jag önskar att debatten kunde vara lika klar och klagörande som mitt och talmannens

hemmalags, Falkenbergs FF, seger över Ängelholm i helgen. Men så är det inte riktigt.

Här diskuterar vi för femte eller sjätte gången en stor och viktig reform där det finns stor samsyn. Det har funnits initiala problem – det ska medges. Nu är man i kapp, och beslutsfattare på olika nivåer verkar känna stor tilltro till reformen.

Men, herr talman, det är kanske detta som kallas att slå in öppna dörrar eller plakatpolitik. Efter det att lärarfacken propagerade för legitimation hade dåvarande regering 14 år på sig. Nu vill man att regeringen ska påskynda reformen och komma med en utvärdering.

Riksdagen har bestämt att endast legitimerade lärare eller förskollärare med en viss behörighet ska bedriva och ansvara för undervisningen i skolväsendet. Vi delar, liksom tidigare, regeringens bedömning i propositionen *Legitimation för lärare och förskollärare*, att det bara är lärare och förskollärare som ska omfattas av legitimationskravet.

Samtliga kategorier omfattas redan i dag av legitimationsreformen. För lärare inom kommunal vuxenutbildning, komvux, gäller samma krav på legitimation och behörighet som för motsvarande nivå och i motsvarande ämne i grundskolan eller gymnasieskolan. Lärare i yrkesämnen eller modersmål har samma möjligheter som lärare i andra ämnen att erhålla legitimation. Däremot ställs det inte krav på legitimation och behörighet för dessa lärare. Fritidspedagoger har också möjlighet att få legitimation och behörighet genom att delta i lärarfortbildning.

Vi delar uppfattningen i den nämnda propositionen, att det av praktiska skäl är befogat att inte ställa upp krav på legitimation och behörighet för vissa grupper. Det vore önskvärt, men när det gäller till exempel yrkes- och modersmållärare skulle sådana krav försvåra rekryteringen av lärare, då tillsvidareanställning av obehöriga lärare inte skulle vara möjlig. Det skulle ytterligare förvärra en redan bekymmersam situation när det gäller tillgången på lärare inom dessa ämnen.

Herr talman! Vi vill dessutom betona att en legitimerad lärare alltid har företräde framför en lärare som saknar lärarutbildning och legitimation, om det inte finns något särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Vi vill också påminna om de statliga satsningar som möjliggör för redan yrkesverksamma lärare utan lärarexamen att få en sådan examen, vidareutbildning av lärare, och för lärare som har lärarexamen men saknar behörighet i ämnen som de undervisar i att få sådan behörighet.

För fritidspedagoger med en examen inriktad mot fritidshem eller mot förskola och fritidshem finns möjlighet till kompletterande utbildning inom ramen för satsningen Lärarlyftet II för att få legitimation och behörighet att undervisa i praktisk-estetiska ämnen i årskurs 1–6.

Vi menar, herr talman, att det i nuläget är rätt att koncentrera arbetet och resurserna på legitimeringen av lärare och förskollärare och inte på utredningen av en fråga som nyligen har utretts och beslutats. En ny utredning i detta skede skapar endast ytterligare osäkerhet och inte fler legitimerade lärare.

Må Don Quijotes ande vila i frid. Med det anförda anser jag att motionen bör avstyrkas.

(Applåder)

Prot. 2013/14:22
6 november

*Vissa bestämmelser
om legitimation och
behörighet för lärare
och förskollärare*

Anf. 3 CECILIA DALMAN EEK (S) replik:

Herr talman! Du talar om Don Quijote, Michael Svensson. Det är inte lite fräckt. Den 16 maj i år debatterade du och jag lärarlegitimationen här i kammaren. Då berättade jag om Karin i Värmdö, en prisbelönt och erkänt skicklig lärare, som på grund av att hon missat en enda kurs skulle få plugga i två år utan att få möjlighet till tjänstledighet på de villkor som skulle krävas för att hon skulle klara detta. Karin finns inte kvar i skolan. Hon är inte ensam.

Och du talar du om Don Quijote. Är det inte rimligt att faktiskt lära sig av de misstag som har gjorts? Vi skulle väl kunna komma överens om att det är det, oavsett vem av oss som gör dem? Nu är det regeringen som är ansvarig. Då vore det rimligt att man tar det ansvaret. Det här handlar inte om att utreda samma sak igen. Det handlar om att utvärdera en stor reform och komma tillbaka och berätta hur det skulle kunna göras bättre nästa gång.

Vore det inte ganska rimligt att ta reda på vad regeringen har gjort som har blivit dåligt? Man skulle faktiskt också kunna berätta om då regeringen har gjort något bra. Varför vill du inte berätta för Karin att ni har dragit lärdom av det som blev fel, som drabbade henne och som drabbade andra?

Anf. 4 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Vi hoppas naturligtvis att varje politiker, oavsett färg och regering, drar lärdom av eventuella misstag i de reformer man genomför. Reformerna behöver anpassas. Det värsta i politiken är ju när det kommer in prestige. Vi menar att man ibland ska kunna backa. Man ska kunna anpassa och justera.

När jag pratar om Don Quijote tänker jag inte på lärarnas kamp för sina elever och på vår kamp för en bättre skola utan på Socialdemokraternas debatt i dag. Man slåss mot väderkvarnar, precis som Don Quijote gjorde.

Cecilia Dalman Eek vill gärna ha en allmän skoldebatt. Nu pratar vi om vissa ändringar av reformen. Det tycker jag att vi ska hålla oss till.

Man kan möjligtvis tillägga att Skolverket naturligtvis inte förutsåg alla de bekymmer som skulle komma i och med alla gamla examina som skickades in. Den lärdomen har vi dragit. Vi trodde att 80–90 procent skulle skicka in det här via nätet. Man skickade in papper i stället. Det är klart att det tog oerhört lång tid. Nu är Skolverket i stort sett i mål. Man har legitimerat de flesta lärare. Den 1 december träder reformen i kraft.

Anf. 5 CECILIA DALMAN EEK (S) replik:

Herr talman! Självklart är det bra att man gör de förändringar som behövs för att lärarnas situation ska bli bättre, men under den tid som regeringen har valt att hasta igenom reformen har mycket illa hänt.

Utredaren föreslog att man skulle börja med en genomförandetid på åtta år. Regeringen valde fyra. Det är ett exempel på att man faktiskt har beslutat sig för att hasta igenom det. Jag menar att det har påverkat, inte därför att jag själv säger det, utan därför att många av landets lärare berättar det.

Det är inte Skolverket som gör fel när lärare i dag får behörigheter som de över huvud taget inte är utbildade för. Den förordning som är beslutad är så snårig att den ger det här resultatet, som inte är önskat.

Återigen: Finns det inte rimliga skäl att återkomma i lugn och ro och redovisa vad som blev fel? Nu är vi här med en proposition som åtgärdar en del saker. Det är bra. Kan man inte dra lärdom av det som blev fel? Varför vill du inte göra det?

*Vissa bestämmelser
om legitimation och
behörighet för lärare
och förskollärare*

Anf. 6 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Nu är inte bilden och verkligheten så enkel som Cecilia Dalman Eek försöker göra gällande. Vi får höra gång på gång i debatten att resultaten i den svenska skolan har gått ned sedan 2006. Men varför inte vara ärlig och säga att de började gå ned redan kring år 2000? Och det grundade sig förmodligen i de missriktade reformer som gjordes med början 1989.

Det vi ser nu är att söktrycket ökar på lärarutbildningarna. Vi ser att det finns vissa positiva resultat för fjärdeklassarna, och vi hoppas naturligtvis på att få se fler positiva resultat.

Vi har nu sjösatt – lite grann beroende på hur man räknar – tio till elva skolreformer. Det är den största reformeringen av svensk skola i modern tid – i stort sett sedan allmän folkskola infördes 1842. Vi tror att de kommer att ge resultat.

Anf. 7 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Det normala när reformer genomförs är att en reform genomförs, sedan väntar man ett par år och därefter utvärderar man reformen. Det är det normala.

Föregående talare, Alliansens representant Michael Svensson, sade att vi är här för femte eller sjätte gången och diskuterar legitimationsfrågan. Javisst! Men varför är vi här för femte eller sjätte gången och diskuterar samma reform? Det är för att ni har misskött den. Ni har varit tvungna att ta till reträtt efter reträtt under ett och ett halvt till två års tid. Det är därför.

Ni är så fräcka så att ni säger att det är Skolverkets fel, som om Skolverket inte tror att man ska göra si eller så. Det är fräckt att skylla på en myndighet. Det är alltid regeringens ansvar när ni tvingas att för femte eller sjätte gången backa i fråga efter fråga på grund av en dåligt genomförd och hemmasnickrad reform.

Nu har verkligheten hunnit i kapp er i Alliansen – nu för sjätte gången, Michael Svensson. Kritiken mot regeringen har varit massiv. Den har funnits från fackliga företrädare, från lärare, från forskare och från olika politiska partier. Om ni inte lyssnar på någon av dem borde ni i alla fall lyssna på er egen myndighet, Skolverket, som gång efter gång varnat för de negativa konsekvenser som reformen får om den genomförs på ett undermåligt sätt.

Våren 2011 diskuterade vi reformen för första gången. När skulle den genomföras? Vi från Miljöpartiet sade att reformen är bra i fråga om en lärarlegitimation men att den är illa genomarbetad. Därför måste förslaget återremitteras så att reformen kan genomföras på ett bra sätt.

Svaret blev att reformen har 24 karats kvalitet. Den är världsbäst. Och nu är vi här för femte eller sjätte gången, Michael Svensson, och diskute-

rar samma fråga. Sanningen har hunnit i kapp er. Man kan lugnt påstå att det har blivit en cirkus för regeringen.

Lärarlegitimationsreformen skulle enligt regeringens planer ha trätt i kraft den 1 juli 2012. Men Skolverket larmade snart och sade att det inte går eftersom arbetet är mer tidskrävande än vad regeringen lekmannamässigt hade räknat med. Så blev lärarlegitimationsreformen försenad med nästan ett och ett halvt år.

Inte nog med det kom snart nästa smäll. I oktober förra året kom Skolverket med det beska beskedet att de anslagna medlen inte räcker till för hanteringen av lärarlegitimationen. De 75 miljoner som hade anslagits från början fick bli 145 miljoner.

I juni i år kom ett nederlag till. Regeringen envisades med – trots våra protester – att i samband med att lärarlegitimationsreformen genomfördes kräva att legitimationen ska utfärdas först efter att den nytexaminerade läraren har fullgjort en introduktionsperiod om ett år. Även i denna fråga har regeringen fått gå till reträtt, och nu gör regeringen exakt så som vi hade tänkt från början, nämligen att lärarlegitimation ska utfärdas redan i samband med examen från lärarutbildningen.

Nu har regeringen fått ta emot massiv kritik och backat från idén om att endast formell behörighet räknas. Regeringen föreslår nu – äntligen – att även utbildade lärare med gedigen erfarenhet av undervisning i ett särskilt ämne ska få sin kompetens validerad och därmed bli behörig att undervisa i ämnet. Detta har Miljöpartiet sagt länge. Om regeringen hade lyssnat inte bara på oss utan också på experter och fackliga företrädare hade inte tiotusentals lärare behövt ansöka om legitimation igen till en kostnad av upp till 100 miljoner för Skolverket.

Eftersom regeringen envisades med att validering inte kan komma i fråga har många huvudmän och enskilda lärare investerat mycket pengar i att läsa in formell behörighet. Nu backar regeringen efter att många lärare och huvudmän har lagt ut pengar i något som inte alltid har behövts.

Herr talman! Regeringens usla hantering av frågan är inget annat än skandal. Dessa märkliga krumbukter och denna ständiga fram-och-tillbaka-mentalitet skapar ryckighet i skolan, vilket ger upphov till osäkerhet och oro. Hur ska huvudmän, lärare och elever i fortsättningen veta vilka regler som kommer att ligga fast och vilka regler som snart kommer att ryckas upp? Vi är kanske tillbaka efter ett tag, för en sjunde gång, Michael Svensson, för att rätta till något. Kanske denna gång eller nästa gång handlar om att ge behörighet även till fritidspedagoger.

Det går inte att planera skolverksamhet om förutsättningarna hela tiden ändras. I fortsättningen måste regeringen börja tänka efter innan den ena halsbrytande reformen efter den andra sjösätts. Framför allt måste regeringen börja lyssna på andra. Om regeringen inte lyssnar på oppositionspartierna finns det fackliga företrädare, Skolverket och forskarvärlden att lyssna på och lära av.

Herr talman! I mars 2011 fattade riksdagen beslut om lärarlegitimation. Bara nio månader senare kom en av regeringens första reträtter. I samband med införandet av lärarlegitimationen deklarerade regeringen att fritidspedagogerna inte får ansvara för den verksamhet de leder i fritidshemmen. Men protesterna och det faktum att alla började inse orimligheten i idén tvingade regeringen till reträtt. I våras meddelade rege-

ringen att man har ändrat sig och går med på att fritidspedagogerna får ansvar för den verksamhet de leder i fritidshemmen.

Men fortfarande, herr talman, vägrar regeringen att ge fritidspedagogerna rätt till legitimation. Det anser vi är fel. Vi har krävt, och vi fortsätter att kräva, att regeringen löper linan ut och ger även fritidspedagogerna rätt till lärarlegitimation.

Herr talman! Jag står bakom våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 8 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Det verkar som att också Jabbar Amin har tagit starka intryck av Cervantes. Du pratar om skandal. Är inte det lite överord? Jag tror att det ordet har en helt annan innebörd för greker, italienare och spanjorer än när vi diskuterar vissa ändringar och justeringar av lärarlegitimationsreformen i Sverige.

Jag begärde replik enbart för att klargöra att jag inte har skylt ifrån mig på Skolverket och sagt att det är deras fel. Däremot sade jag att Skolverket inte kunde förutse de problem som uppkom när alla gamla examina skickades in. Bland annat av den anledningen anslog regeringen mer pengar, från 75 till 145 miljoner kronor, vilket Jabbar Amin mycket riktigt refererade till.

Jag vill avsluta med ett par frågor.

Fråga 1: Står Jabbar Amin bakom huvuddelen i lärarlegitimationsreformen?

Fråga 2: Finns det någonting bra som regeringen har gjort för svensk skola?

Anf. 9 JABBAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Det är inte oppositionen som ska stå till ansvar för en illa genomförd politik. Det är den som genomför politiken som ska stå till ansvar för den.

Jag har varit med i riksdagen i över tre år. Inte en enda reform har varit så illa skött som legitimationsreformen. Det här är femte eller sjätte gången som vi behandlar den. Innan mandatperiodens slut kanske vi ska behandla ändringar i den för sjunde eller åttonde gången.

Ni skyllde visst på Skolverket. De flesta förändringar som ni har varit tvungna att göra har inte berott på Skolverket. De har berott på att regeringen har haft någon hemsnickrad och dålig idé om hur reformen ska genomföras. Det är det som har varit felet.

Forskarvärlden, lärarfacken, lärarna och oppositionen har pekat på behovet av en genomtänkt reform innan den ska sjösättas.

Som svar på dina frågor: Vi står bakom lärarlegitimationen, men den ska genomföras på ett bra sätt från början där så många som möjligt involveras. Det gäller lärarfack, forskarvärlden och lärarna, om ni nu inte vill dra in oppositionen. Låt era myndigheter och forskarvärlden vara med. Och utarbete en bra reform!

Anf. 10 MICHAEL SVENSSON (M) replik:

Herr talman! Det är underligt att vi har så väldigt olika bild av svensk skola. Från det att jag kom med i utbildningsutskottet har jag varit ute och rest oerhört mycket både i Halland och i övriga landet. Jag har nog

aldrig hört så mycket positivt från lärare, lärarfack, rektorer om de reformer som har införts och som håller på att sjösättas.

Återigen hävdar oppositionen inklusive Miljöpartiet att resultaten inte har ökat sedan 2006, när exempelvis den nya lärarutbildningen infördes 2011–2012. Det är kanske inte så hemskt konstigt. Men vi hoppas att vi nu kommer att få se ganska hyggliga resultat.

Bilden stämmer inte riktigt. Jag vill återigen påpeka att svensk skola är betydligt bättre än vad oppositionen vill göra gällande.

Anf. 11 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Det är ironiskt att Alliansen nu pratar om en skola som är bättre än sitt rykte. Det har vi hävdat hela tiden. Det är ni och speciellt Folkpartiet som ju år efter år – fram till 2006 – har ägnat er åt att svartmåla den svenska skolan.

Vi har suveräna lärare. Vi har en suverän värdegrund. Vi har ett skapande som är suveränt. Vi har elever som är duktiga på problemlösning.

Nu pratar jag inte om oppositionens skuld eller icke skuld. Nu diskuterar vi inte allmänt hela skolan. I dag diskuterar vi legitimationsreformen, och vi är här för femte, sjätte gången och gör justeringar. Det är det som jag kallar för skandal.

Om vi blev tvungna att behandla och justera varje reform fem eller sex gånger, hur skulle det då bli? Cirkus, det är vad det blir.

Anf. 12 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet förutom under punkt 2 och avslag på motionerna.

Jag tycker om passion i politiken. Jag tycker också om när man håller sig till vad politiken faktiskt har inneburit. När man säger att vi i Folkpartiet svartmålar skolan skär det ganska hårt i hjärtat. Nej, vi har inte svartmålat skolan. Däremot har vi varit allvarligt upprörda över de ständigt sjunkande resultat som svensk skola har uppvisat. Om man inte är upprörd över det kan det ifrågasättas vad man ska göra i utbildningsutskottet.

Läraryrket är ett av de absolut viktigaste vi har. Det lägger grunden för varje ny generation, för varje enskild medborgare. Det är i klassrummen som klassresan borde starta. Men tyvärr har alldeles för få valt att bli lärare under decennier i Sverige. Läraryrkets status är därför en viktig del i det reformpaket som skolan nu genomgår. Paketet innebär en ny lärarutbildning, karriärreform med högre löner, Lärarlyftet I och II, lärarlegitimation samt en avbyråkratisering av läraryrket med mer fokus på undervisning. Lägg därtill årets löneavtal för lärarkåren som också har varit ett framsteg i att uppvärdera yrket.

Nu visar siffrorna att söktrycket till lärarutbildningen ökar med 27 procent jämfört med förra året. Söktrycket har faktiskt ökat med 35 procent sedan 2006 när Socialdemokraterna med Miljöpartiets hjälp fortfarande styrde. Det är en mycket kraftig ökning som tydligt visar att vår politik ger resultat. Att fler nu väljer att söka sig tillbaka till läraryrket är helt avgörande för att höja kunskapsresultaten i svensk skola.

Vi är på rätt väg. Det är mycket kvar att göra för att höja läraryrkets status. Bland annat att se till att vi får ett fungerande system med lärarlegitimationerna, dess utvärderingar och utfärdanden.

Till skillnad från Jabar Amin tror jag att alla system inte bara kan behöva utvecklas, jag tror också att alla system måste utvärderas och justeras om det behövs. Jag vill inte vänta några år och se. Upptäcker vi tillsammans med lärarfacken och lärarna att det bör göras justeringar är det vår skyldighet att i denna kammare fatta sådana beslut.

I det betänkande vi nu debatterar, *Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare*, har vi att ta ställning till ett par sådana förslag till justeringar, men också till ett par motioner från oppositionen med invändningar i sak. Där gör vi helt enkelt olika bedömningar av vad som är bäst väg att gå för att få bäst resultat i svensk skola.

Kravet på undervisning i fritidshemmen förtydligades i den nya skollagen och läroplanen – 2011 – och det är därför som det nu också utbildas lärare och förskollärare med en sådan inriktning i stället för fritidspedagoger. I de nya lärarutbildningarna finns alltså inte begreppet fritidspedagog; i stället utbildas grundlärare med inriktning på fritidshem. En sådan lärare kommer efter ansökan att kunna få legitimation och vara behörig för undervisningen i fritidshemmet och i ett eller ett par ämnen i årskurs 1–6.

För fritidspedagoger med en examen inriktad på fritidshem eller mot förskola och fritidshem finns möjlighet till kompletterande utbildning genom Lärarlyftet II för att få legitimation och behörighet att undervisa i årskurs 1–6 eller som förskollärare.

Dessutom ska den som har en högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshemmet, trots att han eller hon inte är legitimerad och behörig för undervisningen.

En legitimerad lärare har alltid företräde framför en lärare som saknar utbildning och legitimation. Inom vissa lärargrupper finns det helt enkelt inte tillräckligt många legitimerade och behöriga lärare i dag. Det går inte att trolla med knäna även om jag önskar att vi så kunde. Det finns därför behov av en möjlighet att under vissa förutsättningar göra avsteg från kravet på legitimation.

Om det inte finns någon annan att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven för legitimation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får enligt skollagen en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisning. Man ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Då får man bedriva undervisning under högst ett år i sänder.

Den som ska undervisa i modersmål, ett yrkesämne, individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning får anställas utan tidsbegränsning om det saknas sökande som har legitimation – om det saknas sökande som har legitimation – och om den sökande har tillräcklig kompetens och är lämplig.

Herr talman! Modersmål ligger mig av personliga skäl varmt om hjärtat. När det gäller lärare som ska undervisa i modersmål bör det finnas möjlighet för huvudmännen att, när det är nödvändigt, göra avsteg från huvudregeln. Detta är inte för att alliansregeringen anser att det inte är viktigt med modersmål, tro mig, utan det är för att vi vet att det råder en extremt stor brist på modersmållärare som är utbildade.

Regeringen har presenterat ett antal åtgärder för att förstärka just modersmålsundervisningen generellt och minoritetsspråken speciellt, för där har vi ett särskilt ansvar. Till exempel fick Stockholms universitet, Södertörns högskola och Umeå universitet i föl i uppdrag att bygga upp ämneslärarutbildning i romani chib, finska, meänkieli och samiska i syfte att på längre sikt tillgodose en kontinuerlig tillgång på lärare. Till det kommer ett antal åtgärder för att trygga tillgången på lärare på kort sikt, till exempel genom validering av kunskaper, tillgodoräknande av tidigare utbildning, distansundervisning och deltidstudier.

Herr talman! I två motioner efterfrågas en utvärdering av legitimationsreformens genomförande. Det känns som déjà vu. Visst debatterade vi detta redan förra gången frågan var uppe. Regeringen har i en tidigare skrivelse våren 2013 redovisat sin kontinuerliga uppföljning av arbetet med legitimationsreformen och en finansieringsplan för arbetet med legitimationsreformen och har gett Skolverket i uppdrag att förbereda hanteringen av legitimationsärenden inför kommande ändringar. Vad mer önskar man från oppositionens håll?

Med det, herr talman, skulle man kunna gå in på att oppositionen vill att riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör återkomma till riksdagen med en plan för hur fler yrkesgrupper ska legitimeras. Men som föregående talare, min kollega från Moderaterna, redan har påpekat är alla de grupper som nämns redan omfattade av legitimationsreformen.

Nu tror jag att vi behöver koncentrera arbetet och resurserna på legitimeringen av lärare och förskollärare och inte på ytterligare utredningar i en fråga som dessutom nyligen har beslutats och som har utretts färdigt. (Applåder)

Anf. 13 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Vi debatterar frågor som rör lärarlegitimationsreformen. Från alliansregeringen har man under åren sedan 2006 verkligen satt fokus på viktiga utbildningsfrågor. Vi har på olika sätt arbetat för att stärka lärarprofessionen. Lärarlyftet var en av de första insatser och stora reformer som gjordes. En annan del har varit den nya lärarutbildningen och karriärtjänsterna, som vi relativt nyligen beslutade om, och så lärarlegitimationsreformen. Det är en viktig reform för kvalitet. Men det är också viktigt att den sätts i sitt sammanhang. Från oppositionen får vi höra att det antingen går för fort eller så går det för långsamt. Det är väl oppositionens möjlighet att kritisera utifrån den dagsform man befinner sig i.

När det handlar om den här reformen tycker jag att mina allianskolleger Michael Svensson och Tina Acketoft väldigt väl gått igenom de förändringar som föreslås i propositionen, och därför väljer jag att inte göra det utan hänvisar till deras anföranden.

Jag vill påpeka ett par saker som jag tycker är oerhört viktiga att nämna. Från alliansregeringens sida arbetar man för att de reformer och de förslag som arbetas fram är grundligt förarbetade. Men vi har inte den prestigen att vi sedan när olika reformer genomförs inte kan göra justeringar, för det handlar om att vårda och värna reformen.

Jag skulle säga att det var få som kunde förutse den oerhörda komplexitet som visade sig vid genomförandet. Jag ska inte räkna upp alla de olika frågor som yppade sig; det finns ingen anledning att skylla på något

speciellt. Det gick inte att fullt ut förutse alla komplikationer. Därför måste vi vara beredda att göra justeringar.

Jag är glad för de förtydliganden som gjorts. Jag är bedrövad över att man sprider en felaktig bild av att det inte skulle vara möjligt för en del yrkesgrupper att få legitimation. De omfattas, precis som föregående talare sade i debatten, av legitimationsreformen, men inte fullt ut så att det krävs att man ska vara legitimerad för att kunna arbeta.

Det är viktigt att vi tydliggör hur arbetet bör ske, ser om det finns brister av något slag och hur man kan stärka det så att man ändå får en hög kvalitet i alla delar av det svenska skolväsendet. Detta har tydliggjorts på olika sätt i den proposition som vi debatterar i dag.

Miljöpartiet tycker från sin sida att det är ett lapptäcke. Det är väl rart med den typen av hemslojdsbilder. Men att man samtidigt vill sy på ett antal andra lappar i det här lapptäcket förvånar mig. Det blir en viss skevhet när det gäller hur det kommer att fungera.

Från Centerpartiets sida vill jag säga att vi tycker att det är oerhört viktigt att vi på många olika sätt flyttar fram möjligheterna för lärare. Vi känner en tillit till läraryrket, och vi vill arbeta för läraryrkets status. Lärarlegitimationsfrågan är en väsentlig del för att belysa vikten av riktigt duktiga lärare i den svenska skolan. Vi anser att varje elev ska få de bästa möjligheter för att nå goda resultat och sin fulla potential. Därför vill jag säga att detta inte är någon liten detalj, inte en särfråga, utan det hänger ihop med Alliansens hela utbildningspolitik. Det är inget lapptäcke utan ett helhetstänk för att stärka kvaliteten i den svenska skolan.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet, förutom på punkt 2, och yrkar avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 14 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Ulrika Carlsson säger här, och det är anledningen till att jag begärde replik, att ingen ”kunde förutse” och att man därför gör justeringar. Det är inte sant att ingen kunde förutse. Vi förutsåg vissa saker första gången vi debatterade det här i mars 2011. Till exempel sade vi att introduktionsåret bör ingå i utbildningen så att när man är färdig ska man kunna undervisa utan att gå den vägen. Nu blir regeringen tvungen att rätta till detta. Det förutsåg vi.

Vi sade att det är viktigt att kompetens ska kunna valideras och inte bara vara formell. Vi sade att det är viktigt att fritidspedagoger både får ansvar för den verksamhet de leder och får lärarlegitimation. På den senare punkten har regeringen halvbackat. Nu finns det ett hopp eftersom ett beslut kommer att fattas i dag på eftermiddagen och regeringen kanske får återkomma med förslag till en plan för hur fritidspedagoger skulle kunna inkluderas i lärarlegitimationen.

Med det vill jag säga att det inte är riktigt att säga att ingen kunde förutse och att det här är justeringar som är nödvändiga på grund av att arbetet inte har löpt på det sätt som man hade velat. Redan från början pekade både vi och även andra på behovet av ett bra förslag. Det blev det inte. Det här visste regeringen redan från början, så det är inte några små justeringar.

Anf. 15 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! När man citerar andra tycker jag att det är bra om man hänvisar till hela citatet. Jag sade så här: Man kunde inte förutse den stora komplexiteten i alla delar när det gällde hela denna reform. Där har vi visat på ett gott samspel mellan departementet och de myndigheter som är ansvariga. Det gäller till exempel kostnaderna för reformen, som Jabar Amin nämnde i sitt anförande. Det hela byggde på ett antagande om kostnader. Men med den stora komplexitet som detta innebar, till exempel vilken typ av ansökningar man valde att skicka in, som Michael Svensson nämnde, skedde det efter hand vissa justeringar som behövde göras.

Vi är helt medvetna om att det har funnits vissa frågor som inte har varit fullt utlösta från början, och vi har då varit beredda att genomföra reformen och sedan göra vissa justeringar under resans gång för att den ska fungera smidigare.

Anf. 16 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag har ändå lust att fråga Ulrika Karlsson: Varför gick ni inte med redan från början när man till exempel hävdade att introduktionsåret inte var bra på det sätt som regeringen föreslog? Nu backar ni.

Varför gick ni inte med redan från början när man sade att kompetens ska kunna valideras? Ni gick inte med, utan ni sade att det var bra.

Varför gick ni inte med från början på att fritidspedagoger ska både få ansvar och få legitimation? Nu halvbackar ni.

Varför gick ni inte med när vi gick upp här för femte och sjätte gången och ville göra exakt det som kritikerna sade redan från början? Det är mina frågor till er.

Anf. 17 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Mig veterligt har vi inte debatterat lärarlegitimationen sex gånger i Sveriges riksdag. Det är möjligt att Jabar Amin räknar på ett annat sätt.

När det handlar om de olika delar som denna reform omfattar är introduktionsåret, och har varit det från början, rätt tänkt utifrån att det är viktigt att vi ser till att nya lärare får en bra introduktion in i sitt yrkesliv. Om det sedan krockar med en verklighet som ser annorlunda ut, så att man inte kan leva upp till det krav som ställts från början – som är en hög målsättning men också en viktig del för att hålla en god kvalitet – får vi vara beredda att delvis styra om.

Vi har lyssnat på de frågor som har kommit fram under resans gång. Jag delar inte alls den syn som Jabar Amin har, att vi på något sätt skulle halvbacka. Det handlar om att vårda och värna en reform och göra vissa justeringar för att den ska bli mer lyckosam framöver. Där har regeringen varit oerhört lyhörd och har tillsammans med myndigheter och lärarfacken lyft fram de delar som sedan måste justeras för att reformen ska bli ännu bättre.

Det gör att jag i dag kan säga att det är en bra reform, men vi kanske behöver justera den ytterligare i någon del för att den ska verka fullt ut och för att vi ska stärka kvaliteten i den svenska skolan så att alla elever får möjligheter. Men vi måste också se till den verklighet som finns när det handlar om till exempel de yrkesgrupper som det är svårt att rekrytera

till så att vi har ett regelverk som gör det möjligt att få bästa möjliga lösning för elevernas skull.

Prot. 2013/14:22
6 november

Anf. 18 CARINA HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Michael Svensson önskade tidigare att debatten skulle vara lika klar som Falkenbergs seger mot Ängelholm. Jag skulle vilja kontra med att säga att det kanske är lite svårt med tanke på att ämnet vi debatterar snarare kan jämföras med mitt hemmalag, Landskrona BoIS, det vill säga två steg fram och ett tillbaka. Trots det lyckas de hålla sig på rätt sida av strecket, vilket jag naturligtvis gratulerar Landskrona BoIS till.

Detta kanske i någon mening får symbolisera regeringens arbete med legitimationsreformen: två steg fram och ett tillbaka. Vi kan naturligtvis välja att se det som en styrka att man inser att man måste backa och ta ett steg tillbaka när allt kanske inte blev som man hade tänkt från början. Eller också kan vi välja att se det som en brist att man inte tog sig tid att göra det rätt från början. Men jag menar att vi är där vi är i dag, och vi måste jobba utifrån det. I stället för att träta om vem som har gjort vad och varför måste vi blicka framåt och få en lösning på detta problem.

Nu ska jag övergå till det jag tänkte tala om från första början.

Sverige har halkat efter övriga jämförbara länder i ämneskunskaper. Det beror säkert på olika faktorer. Men vad spelar lärarnas kompetens och utbildning för roll i denna utveckling? Det är säkert en av faktorerna för elevernas resultat. Vi tror, i likhet med många andra här i salen, att legitimering av lärare är ett positivt steg på vägen. Med detta sagt menar jag inte att det är lärarna som bär skulden för de sjunkande resultaten, utan jag är helt övertygad om att de i första hand beror på andra faktorer. Det får jag säkert tillfälle att återkomma till i en annan debatt.

Legitimation av lärare är en reform som vi sverigedemokrater har stött från första början, inte utan ett visst mått av entusiasm dessutom.

När legitimationsreformen debatterades i kammaren våren 2011 konstaterades att Sverigedemokraterna i grund och botten var positiva till införandet. Vi ansåg att lärarlegitimationen kunde hjälpa till att kvalitets-säkra verksamheterna och öka rättssäkerheten för eleverna. Vi hade dock några invändningar mot förslaget.

Att det under en övergångsperiod skulle vara svårt att hitta legitimerade lärare med rätt kompetens inom vissa delar av skolväsendet, inte minst lärare som undervisar i modersmål och yrkesämnen, hade vi förståelse för. Men vi menade att det inte var hållbart att bygga in undantag i lärarlegitimationen.

Vi var också starkt kritiska till att lärare i modersmål och yrkesämnen skulle få sätta betyg även om de saknade legitimation, annat än under just en övergångsperiod. Vi menade att inga undantag från kravet på legitimation skulle tillåtas. En lärarlegitimation med en rad undantag skulle riskera att bli mer ett slag i luften än vad den verkligen är tänkt som, nämligen ett av många redskap avsedda att förbättra och utveckla den svenska skolan.

Herr talman! Vi må ha bytt ledamöter i utskottet, men vi står fortfarande kvar vid dessa åsikter.

Under reformens genomförande har problem uppstått som bland annat inneburit att vi behövt förlänga övergångsperioden för reformen.

*Vissa bestämmelser
om legitimation och
behörighet för lärare
och förskollärare*

Eftersom skolan är en av våra största arbetsplatser med över 86 000 lärare enbart i grundskolan är det inte så konstigt att problem och svårigheter uppstår vid en så genomgripande reform som lärarlegitimationsreformen. Vi har självklart förståelse för problemens omfattning och natur.

Regeringen föreslår i sin proposition en rad permanenta undantag för obligatorisk legitimation, och här upphör vi att vara just så där entusiastiska som jag pratade om. Legitimationsreformen genomfördes för att säkerställa en jämn utbildningskvalitet över alla skolor och över hela landet. Det uppnår vi inte om vi ska ha en rad undantag. Det är inte bara i vissa ämnen vi vill uppnå en jämn utbildningskvalitet.

Självklart måste legitimationen anpassas för olika lärarkategorier. Att ställa exakt samma krav på en modersmåslärares legitimation som för en ämneslärare är kanske inte realistiskt.

Vi menar dock att någon form av legitimation bör även en betygssättande modersmåslärare inneha. Samma argument gäller andra yrkeskategorier där undantag föreslås, såsom för yrkeslärare. Vi ska eftersträva en jämn och hög utbildningskvalitet, och då måste vi också ha någon form av nationell legitimering.

En frivillig yrkeslärarlegitimation ger inte den likvärdighet i utbildningen som vi eftersträvar. Just därför bör legitimationen vara obligatorisk även för yrkeslärare.

Herr talman! För att skapa en jämlik skola med hög kvalitet och för att höja statusen för samtliga lärarkategorier och förhoppningsvis öka intresset för läraryrket ställer vi oss bakom förslaget att regeringen ska ta fram en plan för hur fler lärargrupper ska kunna omfattas av reformen.

Det är viktigt att poängtera att ett av huvudmålen med Sverigedemokraternas skol- och utbildningspolitik är just att skapa en likvärdig och rättvis skola. Därför har vi, som jag sade tidigare, hela tiden varit mycket tveksamma till att vissa lärargrupper ska tillåtas att undervisa utan tidsbegränsning även när de saknar legitimation. Vi ser dessa undantag som ett hot mot den likvärdiga och rättvisa skolan.

Herr talman! Jag avslutar kort och gott med att yrka bifall till reservationerna 4 och 5 samt majoritetstexten under punkt 2.

Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Låt oss konstatera att frågan om lärarlegitimation inte har hanterats särskilt smidigt av regeringen. Det har varit en forcerad reform som har fått rättas till i flera omgångar, som har sagts här tidigare. Det är också anledningen till att vi står här ännu en gång.

Vänsterpartiet har från början ansett att om vi ska ha en lärarlegitimation inom utbildningsväsendet ska den naturligtvis gälla all pedagogisk personal. Därför är vi väldigt glada över att utskottets majoritet tar ett steg i den riktningen när vi nu tillkännager för regeringen att den bör återkomma med en plan för hur fler yrkesgrupper ska innefattas av lärarlegitimationsreformen.

Reformen ska syfta till att säkra kvaliteten i skolundervisningen, stödja lärarnas karriärutveckling och säkra att eleverna undervisas av behöriga lärare.

Behovet av välutbildad personal är inte mindre i fritidshemmen än i andra skolformer. Fritidspedagoger omfattas inte av lärarlegitimationsre-

formen, medan lärare i fritidshem med ämnesbehörighet gör det och får behörighet i skolämnen.

Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen att den som har en högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande ska få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshemmet trots att han eller hon inte är legitimerad och behörig för undervisningen. Det är bra, men det räcker inte.

Inte bara skolan utan även fritidshemmen bör bedriva pedagogisk verksamhet och bemannas med behörig personal. Om fritidshemmet ska komplettera skolan pedagogiskt och grunda sig på just pedagogik måste pedagogiken garanteras – inte genom att fritidspedagoger ska omskolas till lärare utan genom den befintliga kunskapen i just fritidspedagogiken och genom den utbildningen.

I förskolan har förskolläraren legitimation och därmed ansvar för att leda verksamheten, där även andra yrkeskategorier som till exempel barnskötare är anställda. Fritidspedagogkompetensen är i mångt och mycket identisk med förskollärarens. Skillnaden är att fritidspedagogens kompetens är riktad mot den åldersgrupp som går på fritidshem, det vill säga 6–12 år, medan förskolläraren har kompetens för åldersgruppen 0–6 år. Det är ologiskt att förskolläraren är behörig att ansvara för och leda fritidshem medan fritidspedagogen inte är det.

Fritidshemmets roll har i mångt och mycket stärkts i skollag och läroplaner. Det är märkligt att personalens roll och pedagogiken då har försvagats. Om vi tror på olika lärandeperspektiv där fritidshemmet och skolan är pedagogiska komplement måste legitimation även gälla för fritidspedagoger. Dessutom måste fritidspedagogerna utifrån sin kompetens också vara de som är ansvariga för och leder fritidshemsverksamheten.

Vi anser att fritidspedagoger genom sin utbildning och yrkeserfarenhet generellt har tillräckliga kunskaper och färdigheter för att kvalificera sig för en lärarlegitimation på samma grunder som andra lärarkategorier.

Herr talman! Elever ska ha rätt till behöriga lärare oavsett vilket program eller ämne de läser. Därför anser vi att även yrkeslärare och modersmålslärare ska omfattas av legitimationen.

När det gäller den senare gruppen tillkännagav riksdagen för regeringen att den borde återkomma med förslag om hur man skulle stärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer. Regeringen valde tidigare i år att svara att man inte tänkte göra någonting.

Det är allvarligt att regeringen struntar i riksdagens tillkännagivandebeslut. Det handlar om respektlöshet mot de beslut vi fattar här, men framför allt signalerar det att man inte bryr sig särskilt mycket om det ämnet eller om de eleverna trots att man i olika sammanhang trycker på vikten av att människor som kommer hit lär sig svenska språket. Vi vet att modersmålet då är oerhört viktigt.

Jag vill härmed yrka bifall till reservationerna 2 och 6.

Anf. 20 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Ja, som har sagts är det fjärde eller femte gången jag står här och talar om lärarlegitimationen. Dessutom är jag sista talare, och då kan man fråga sig vad mer det finns att säga. Men eftersom jag tycker att detta är en av de viktigaste frågorna och reformerna som rege-

ringen har tagit upp under den här mandatperioden och att den är avgörande för om vi ska komma till rätta med de sjunkande elevresultaten tänker jag göra ett försök.

En av orsakerna till elevers sjunkande skolresultat sedan början av 90-talet är att man inte brytt sig om att använda sig av rätt utbildade lärare. Fram till nu har vi kunnat skicka våra barn till en skola utan att veta om den har pedagogiskt utbildad personal eller inte.

Även om alla lärare på en skola har lärarexamen garanterar det ändå inte att de är behöriga i de ämnen de undervisar i. Det är inte ovanligt att en utbildad lågstadielärare undervisar i matematik på högstadiet eller att en lärare som är utbildad för högre åldrar ska lära barn att läsa utan att ha utbildning i läsinläring. Det säger sig självt att resultaten blir därefter.

Situationen jag beskriver har till nu varit vanligare än man tror. Huvudmän och rektorer har ganska dålig koll på vad personalen har för bakgrund. Det visar hur viktigt det var att vi för två år sedan rodde i land beslutet om lärarlegitimationen.

Herr talman! Det jag hittills talat om tror jag att vi är hyggligt överens om mellan partierna. Men dagens motioner från oppositionen handlar om hur fler, såsom modersmållärare, yrkeslärare och fritidspedagoger, ska erhålla lärarlegitimation. Det kan i och för sig verka logiskt, men ibland måste man vara lite pragmatisk också.

Åke som bor i Skövde är 52 år och har jobbat som målare hela sitt yrkesverksamma liv. På yrkesprogrammet på gymnasiet skriker man efter hans kompetens, och Åke är glad att få byta bana och pröva något nytt. Han är mycket yrkeskunnig men saknar lärarutbildning.

Åke kan nu ansluta sig till regeringens VAL-satsning för att få lärarexamen. Får han sin lärarexamen och därmed lärarlegitimation har han förtur till jobb. Yrkeslärare kan alltså få lärarlegitimation.

Om Åke anser att det är omöjligt rent praktiskt att utbilda sig funderar han på om han kanske kan få jobba kvar ändå eftersom efterfrågan är så stor på just hans kompetens. Om lärarlegitimation skulle krävas för att han skulle få utöva sitt yrke kommer säkert gymnasielinjen att få lägga ned. Det är alltså en rent praktisk fråga i dagsläget och en fråga om att skolan har möjlighet att rekrytera personal med rätt kompetens.

I Falköping strömmar det in nyanlända av alla nationaliteter. Det ställer stora krav på kommunen och inte minst på skolan, men både skolpersonalen och kommunen gör ett fantastiskt jobb. Mellan 200 och 300 flyktingbarn i behov av skydd har man tagit emot i Falköping sedan årsskiftet.

De här barnen kommer att ha rätt till modersmålsundervisning när de har placerats i klasser. Om man i dagsläget skulle kräva legitimation för alla dem som ska undervisa i arabiska, somaliska, dari och vad mer det kan tänkas vara kommer de här barnen att bli utan den trygghet det innebär att behärska sitt eget modersmål. Det är alltså en fråga om identitet.

Det är ju fullt möjligt att få lärarlegitimation även för modersmåls- lärare, men den dag vi har en fungerande lärarutbildning i modersmåls- undervisning kan vi ställa krav på lärarlegitimation även för dem. Det kan vi inte i dagsläget.

Linda jobbar på ett fritidshem i Lidköping. Hon gick sin utbildning för tio år sedan och får inte med automatik sin lärarlegitimation. De som nu går grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem får sin

lärarlegitimation. Det kan tyckas konstigt att Linda i framtiden ska jobba sida vid sida med kolleger som har legitimation medan hon inte har det.

Linda kommer i fortsättningen att kunna ansvara för verksamheten i fritidshemmet men utan legitimation. Vill hon ha sin legitimation kan hon ansluta sig till Lärarlyftet II och läsa in ett praktiskt estetiskt ämne. Möjligheterna till fortbildning har aldrig varit större.

Herr talman! Flera före mig har argumenterat för Alliansens ställningstagande men jag väljer att upprepa några. För komvuxlärare gäller samma behörighetskrav som lärare i gymnasieskolan. Fritidspedagoger får i dag lärarlegitimation i sin utbildning. De som har den gamla utbildningen kan komplettera den genom Lärarlyftet II. De som saknar lärarexamen kan ansluta sig till regeringens VAL-satsning.

Att yrkeslärare och modersmålslärare inte avkrävs lärarlegitimation i nuläget har rent praktiska orsaker, då det skulle bli mycket svårt med rekryteringen. Men det är naturligtvis önskvärt på sikt, om man kan genomföra det rent praktiskt.

Herr talman! En skola i världsklass är en förutsättning för att Sverige ska vara ett framgångsrikt land också i framtiden. Att kvalitetssäkra läraryrket genom lärarlegitimationen är ett mycket viktigt steg i den riktningen. Låt oss därför hålla i den här reformen, som är så viktig. Här är det viktigare att det blir rätt än att det går fort. Vi riskerar att urholka förtroendet för en av de viktigaste reformerna om vi inte beror och för den i hamn innan vi utvidgar den.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag utom på punkt 2 och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 21 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Annika Eclund började med att säga att hon är här uppe för fjärde eller femte gången och diskuterar legitimationsfrågan. Hennes kollega Michael Svensson sade tidigare att han är uppe för femte eller sjätte gången. När jag refererade till kollegan Michael Svensson och nu till dig, Annika Eclund, kom Centern och sade: Det är konstig matematik – vi har inte varit här uppe så många gånger. Nu säger ni att det hellre ska bli rätt än att det ska gå fort.

Då är min fråga: Varför gjorde ni inte rätt från början? De flesta av de reträtter som regeringen har gjort pekade man på redan från början, från lärarfack, från forskningshåll och från oppositionen. Jag nämnde ett par exempel för din kollega tidigare, till exempel frågan om introduktionsåret. Jag nämnde också kompetensvalidering och rättigheterna för fritidspedagogerna.

Varför gjorde ni inte rätt från början? Då hade det också kunnat gå lite fortare.

Anf. 22 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Herr talman! Som jag precis sade i min inledning känns det som om allt är sagt och att vi nu upprepar oss.

Det är viktigare att vi gör rätt än att det går fort. Skolverket kunde inte se vilken komplexitet uppdraget hade. Vi har talat om detta förut, på vilket sätt detta blev mycket komplext. Antalet ansökningar som kom in i pappersform var mycket större än man hade räknat med. Det var ofull-

ständiga ansökningar. Det behövde utredas vilka kurser som folk hade gått.

Allt detta har tagit tid. Skolverket har begärt och fått mer resurser. Oppositionen har bett om redogörelser i utskottet och begärt finansieringsplan, och vi har mött upp mot detta hela tiden.

Jag vet inte vad Jabar Amin frågar efter mer än vad regeringen redan har gjort. Man har inte kunnat förutse komplexiteten i uppdraget.

Anf. 23 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vill ställa regeringen till ansvar för en dåligt genomförd reform. Jag vill peka på och återkomma till att ni visste detta från början, beträffande de steg som ni backar från gång efter gång. Ni visste detta redan från början men ville inte lyssna.

Jag vill återkomma till en fråga som du nämnde i ditt anförande och tog upp som ett exempel. Låt mig ta två exempel.

Lena och Malin var kolleger och gick nästan till hundra procent samma utbildning. Den ena tog förskolläraryxamen och den andra fritidspedagogexamen. Den ena får nu lärarlegitimation men inte den andra. Är det rimligt att förvägra Lena att få lärarlegitimation bara för att hon tog fritidspedagogexamen men säga att det är okej för Malin? Haltar det inte? Tycker ni att det är rätt att förvägra fritidspedagogerna rätten till lärarlegitimation när de flesta har mer eller mindre samma utbildning och ibland till 99 procent har gått samma kurser? Är det rimligt?

Anf. 24 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Herr talman! Det var precis det jag sade i mitt anförande, att det verkar ologiskt för de två yrkeskategorierna eller till och med människor som jobbar på fritidshem tillsammans där den ena har lärarlegitimation och inte den andra.

Men det är viktigt att påpeka att när vi införde lärarlegitimationen var lärarlegitimationen för lärare. Ska vi då inte sätta upp gränser för vem som är lärare och vem som inte är lärare? Då urholkar vi den här reformens status. Syftet med lärarlegitimationen är ju att höja läraryrkets status och därmed rekrytera till lärarutbildningen på ett mycket bättre sätt.

Jag håller med dig om att det kan verka ologiskt. Men i dag finns det alla möjligheter för en person som jobbar på ett fritidshem att vidareutbilda sig och att få sin lärarlegitimation. Den som i dag söker in på grundlärarutbildningen får automatiskt sin lärarlegitimation.

Jag tycker att den här regeringen har öppnat upp mer än någon annan för att människor ska kunna fortbilda sig och få möjlighet att göra karriär inom sina yrken.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

6 § Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012

Prot. 2013/14:22
6 november

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU3
Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012 (skr. 2012/13:172)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

7 § Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen

Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU2
Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen (prop. 2012/13:176)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet

Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet

Justitieutskottets betänkande 2013/14:JuU4
Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet (prop. 2012/13:170)
föredrogs.

Anf. 25 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Det här ärendet handlar om justitieutskottets betänkande angående Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet.

Inledningsvis vill jag säga att Sverige många gånger har varit ett föregångsland. Vi har tidigt varit inne i processen att arbeta fram avtal om internationell hjälp i brottmål. Det kan vara naturligt för ett litet men starkt internationaliserat land som Sverige att söka samarbete i olika former. Vi ser det också som naturligt att vi svenskar som har rest mycket och har gjort affärer med många länder har haft en tolerant syn på dem som kommer till Sverige för att arbeta eller kommer som turister eller flyktingar.

Vi hjälper gärna andra länder i olika former av utredningsåtgärder och andra åtgärder för när vi hjälper människor förväntar vi oss och får också oftast hjälp tillbaka. När det gäller rättsvårdande myndigheter i andra länder bygger vi upp samarbete som gynnar alla i slutändan. Det finns bara vinnare i ett sådant samarbete, förutom de som försöker kringgå lagen.

Samtidigt ser vi en utveckling där gränser suddas ut och där kriminaliteten verkar alltmer gränsöverskridande.

Polisarbetet försvåras därmed många gånger, vilket gör att även kriminella kan gömma sig bakom gränser i brist på internationellt samarbete.

Sveriges internationella rättshjälp regleras numera i huvudsak genom det europeiska samarbetet och Maastrichtavtalet. Men vi ser vikten av att ömsesidig rättshjälp även kan erbjudas utanför EU- och EES-länderna. Ju fler länder som ansluter sig till konventionen, desto bättre rättssäkerhet kan garanteras svenska medborgare och desto svårare kan vi göra det för den gränsöverskridande brottsligheten. Därför välkomnar vi från justitieutskottet nu detta andra tillägg till denna konvention om ömsesidig rättshjälp.

Förslaget i sig innebär inte att Sverige behöver göra några stora eller omfattande författningsändringar då vårt rådande EU-samarbete på detta område innebär att våra lagar i allt väsentligt redan är anpassade till ett internationellt rättshjälpssamarbete, vilket omfattas även av detta tillägg. Ett par frågor kan dock förtjäna att belysas.

I dag är Sverige skyldigt att översätta rättsliga handlingar i brottmål om de ska skickas till person som vistas i annan EES-stat eller Schweiz och personen kan förutsättas inte förstå språket. I och med dagens beslut breddas denna skyldighet till att gälla oavsett vilket land personen befinner sig i. Våra medborgare ska alltså kunna få handlingar på ett språk som de förstår oavsett var de befinner sig. Det tycker vi är positivt.

Det är givetvis fundamentalt för att en person ska kunna tillvarata sina grundläggande rättigheter att personen har möjlighet att tillgodogöra sig informationen på sitt eget språk. Detta tycker vi är lika viktigt oavsett om det gäller en svensk medborgare i Sverige eller i annat land eller annan medborgare som svenska rättsvårdande myndigheter vill nå med rättslig information.

Flera remissinstanser har framfört att kravet på samtycke för att delta i förhör via videokonferens borde strykas. Enligt svensk rättstradition och enligt vår författning behöver man inte samtycke för att delta i en videokonferens, vilket stadgas i tilläggsprotokollet. En del remissinstanser anser alltså att detta ska strykas. Men vi liksom Regeringskansliet har konstaterat att det enligt artikel 9.8 inte är möjligt att göra.

Jag kan dock konstatera att den som motsätter sig ett samtycke till sådana konferenser kan bli utsatt för andra åtgärder i form av utlämning eller tillfälligt överförande till annat land.

Herr talman! I och med dagens beslut godkänner riksdagen det andra tilläggsprotokollet till Europarådskonventionen om ömsesidig rättshjälp i brottmål. Vi gör detta med ett undantag, nämligen att Sverige inte godtar artikel 17 om gränsöverskridande övervakning eftersom det skulle kunna riskera att myndighetsutövning blir tillämpad i annat land, och detta är inte förenligt med svensk grundlag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Preskription och information i försäkringssammanhang

Prot. 2013/14:22
6 november

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU4

Preskription och information i försäkringssammanhang (prop. 2012/13:168)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § EU-miljömärket

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU6

EU-miljömärket (prop. 2012/13:179)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

11 § Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen

*Riksrevisionens
rapport om utsläpps-
handel för att begränsa
klimatförändringen*

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU3

Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen (skr. 2012/13:105)
föredrogs.

Anf. 26 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Hur många gånger har vi inte hört det? Jag tror att jag säger det varje gång som jag står i denna kammare och talar om klimatpolitik. Man hör ofta miljöministern och andra kamrater här i kammaren säga det. Vi hör det var vi än rör oss. Men ändå händer alldeles för lite.

Det har varit många larmrapporter under de senaste åren. Det sägs att vi är på väg mot en ökning med fyra grader eller att vi är på väg mot en katastrof på olika sätt. Det är ibland lite svårt att tolka vad de olika scenarierna betyder, men de talar sitt tydliga språk.

För några veckor sedan kom FN:s klimatpanel, IPCC, med sin senaste rapport över det vetenskapliga läget. I den bekräftas det som vi redan visste, och den skärper på vissa punkter allvaret i frågan. IPCC har denna gång lagt fast något slags budget för hur mycket vi kan släppa ut. Man har gjort en beräkning av hur mycket vi kan släppa ut om vi med viss sannolikhet ska kunna klara oss med bara två graders ökning av medeltemperaturen. Man räknar sedan också ut hur mycket av det som vi redan har knaprat på, och det är mer än hälften. Läger man dessutom till hur mycket av detta utrymme som redan är in-tecknat i investeringar i infrastruktur och olika anläggningar för fossil energi finns det bara ett litet

utrymme kvar. Det betyder att vi har några få år på oss att globalt vända trenden i fråga om utsläpp som fortfarande ökar.

I nästa vecka är det klimattoppmöte i Warszawa. Miljöministern hade i går presskonferens och sade att det är fifty-fifty att det blir ett fiasko i år igen. Alldeles oavsett det är planen som vi just nu har kommit överens om att vi ska ha ett avtal på plats först år 2020. Det ska fattas beslut om det 2015 i Paris och börja gälla först 2020. I bästa fall, med nuvarande plan, viker utsläppen av globalt efter det.

Det är alldeles för lite. Det behöver hända mer. Vi måste göra mer ut-
anför de internationella förhandlingarna för att kunna klara att få utsläp-
pen att vika under de kommande åren. Där har Sverige, som ett land som
historiskt har haft utsläpp och tjänat på denna utveckling och har goda
förutsättningar att ställa om, ett stort ansvar.

Herr talman! Vi behandlar i dag en skrivelse från regeringen som är
ett svar på den granskning som Riksrevisionen har gjort om utsläppshand-
del för att begränsa klimatförändringarna. Det är rätt tekniska frågor.
Men de har stor betydelse.

Man kan säga att det betänkande som vi behandlar handlar om tre
mycket viktiga delar av den svenska klimatpolitiken, och det är dessa
delar som jag kommer att tala om här utan att ge mig in i alla tekniska
detaljer. Det handlar om EU:s handel med utsläppsrätter och Sveriges
agerande kring det. Det handlar om Sveriges användning av CDM-krediter
för att uppnå det egna klimatmålet. Det handlar också om den svenska
klimatpolitikens mål och struktur.

Jag börjar med EU:s handel med utsläppsrätter. Tanken med utsläpps-
rätter är mycket enkel. Man definierar ett utrymme för hur mycket som
får släppas ut – som en budget. Man delar upp utrymmet mellan olika
aktörer, och de tilldelas rätt att släppa ut en viss mängd. Är de duktiga
och förfinar och effektiviserar kan de få utsläppsrätter över och tjäna
pengar på att sälja dem till någon som inte har varit lika duktig och be-
höver släppa ut mer. Företag ska på detta sätt stimuleras att göra investe-
ringar som bidrar till minskade utsläpp utifrån ett egenintresse. Det är en
enkel modell med tydlig marknadslogik.

Men problemet uppstår när verkligheten inte stämmer överens med
de antaganden som man har byggt modellen på, till exempel när en eko-
nomisk kris slår till eller när tilldelningen av utsläppsrätter ges bort i
mängder i stället för att säljas. Just detta har hänt.

Priset för att släppa ut ett ton koldioxid beräknades av EU-kommis-
sionen när man sjösatte systemet hamna på 35–40 euro. I stället har priset
legat stadigt under 10 euro.

Bland vissa har detta lett till hurrarop över hur duktiga vi är. Vi
kommer att nå målen, och det är mycket billigt. Det hade varit jättebra
om målåret hade varit 2020 och om målet hade varit tillräckligt bra. Men
så är det inte.

Det som har hänt är i stället det som jag just beskrev, nämligen en
alltför slapp tilldelning och en ekonomisk kris som har slagit till och på
det sättet sänkt priset på utsläppsrätter. Då förlorar hela systemet sin
styrande effekt, och det är mycket negativt för den fortsatta utvecklingen.
Detta är regeringen medveten om, sett till den skrivelse som ligger till
grund för det som vi behandlar i dag. Man skriver att man aktivt bidrar
till att förändra och stärka handelssystemet.

Vi kan titta på när detta var aktuellt under förra året. Vad gjorde Sverige då? Vad gjorde den svenska regeringen? Man gjorde ingenting. Sverige var otroligt passivt. När andra länder drev på och aktivt lade fram förslag satt Sverige och sade ingenting. Vi fick inte ens svar här i Sveriges riksdag på var regeringen stod i frågan. De svenska moderaterna i EU-parlamentet röstade ned förslaget som kommissionen lade fram. När det till slut röstades igenom var det så urvattnat att det närmast kommer att sakna betydelse.

Vad är det som regeringen säger att den ska göra? Regeringen hänvisar till den rapport som gjordes av EU-kommissionen om hur man skulle kunna stärka handelssystemet. Men några konkreta förslag nämns inte i denna skrivelse. Det är bara luddiga formuleringar som inte förpliktar. Det finns förslag om prisgolv, det finns förslag om att permanent undandra utsläppsrätter och så vidare. Men regeringen säger inget om vad det är den vill se.

Sverige behöver skärpa sig och verkligen agera aktivt om man vill vara med och bidra till förändring och ett stärkt handelssystem. Det bästa vore såklart att höja EU:s klimatmål från -20 procent till -30 procent till 2020. Det skulle ge direkta effekter på priset. Men det väljer regeringen att inte göra.

En annan av de frågor som diskuteras i betänkandet är regeringens strategi för att uppnå sitt klimatmål. När regeringen lade fram sin klimatproposition under förra mandatperioden hade man bestämt sig för att en tredjedel av utsläppsminskningarna skulle göras i andra länder med hjälp av CDM – en flexibel mekanism inom Kyoto. Det är en punkt där vi är djupt oense. Till att börja med finns det, och har funnits, anledning att ifrågasätta additionaliteten i de projekt som drivs. Hela poängen är ju att få till utsläppsminskningar som inte annars hade skett. Vi vet att det förekommer tveksamheter.

För ett par år sedan uppdagades att det fanns ett stort missbruk av CDM-krediter för projekt som förstör lustgas som uppkommer som en bieffekt av annan produktion. Många av CDM-projekten visade sig vara just sådana. Den svenska regeringen valde då att inte räkna av just dessa mot det svenska klimatmålet. Det välkomnade vi. Trots detta har det visat sig att systemet har tydliga brister.

Det finns olika exempel på projekt i den svenska portföljen som är tveksamma. Ett sådant är ett projekt i en kolgruva i Kina, där Sverige tillgodoräknar sig minskningar av de utsläpp som frigörs vid metanförestörelse när man bryter kol. Det är bra att man tar hand om det metan som frigörs vid kolbrytning, men det är också någonting som gör att kolkraften blir mer konkurrenskraftig gentemot förnybar energi. Det måste anses strida mot de svenska målen. Är det rimligt att det är så vi minskar de svenska utsläppen?

Argumentet från regeringen brukar vara att det är kostnadseffektivt. Men då räknar man inte in de långsiktiga effekterna av klimatpolitiken. Man ser inte de arbetstillfällena som kan skapas om vi för klimatpolitiken på hemmaplan. Det blir också mångtydigt när regeringen samtidigt sätter internationella projekt där man ska övertyga andra om the benefits of action, det vill säga lönsamheten i att gå före. Tror man inte själv på det?

Det är klart att Sverige ska ta de möjligheter som finns i klimatfrågan att göra investeringar i det som utvecklar Sverige, vårt samhälle och nya näringar. Det vore bra för svensk sysselsättning och svensk välfärd. Men det betyder inte att vi inte ska bidra internationellt. Det ska vi, det har vi åtagit oss att göra och vi har ett tungt moraliskt ansvar att göra det. Men det ska ligga utanför det egna klimatmålet.

Vi socialdemokrater har därför valt att lyfta ut de pengar som regeringen i sin budget för nästa år lägger på CDM och i stället lägga dem i den gröna fonden. Där behövs stora resurser, både till åtgärder som minskar utsläpp och till åtgärder som hjälper till med anpassning i utvecklingsländer. Det går att både ta ansvar för den egna omställningen och att ta ett ansvar internationellt. Det är vad Sverige borde göra.

Till sist, herr talman, vill jag säga någonting om klimatpolitikens mål och struktur. Klimatpolitiken är till sin natur långsiktig, och den behöver gripa in på alla samhällets områden. Klimatmålen måste vara styrande. Så är det inte i dag. Regeringen har ett långsiktigt klimatmål som den inte själv känner till innebörden av. Det är knappast ett mål som kan verka styrande. Vi socialdemokrater föreslår ett absolut mål, även på lång sikt. Det gör klimatpolitiken förutsägbar för alla i Sverige som har att förhålla sig till det – såväl näringsliv som kommuner och privatpersoner.

Men till det måste läggas en struktur som ser till att det händer och som gör att hela politiken styrs effektivt. Vi kallar det för klimatpolitiskt ramverk, men kärt barn har såklart många namn. Poängen är att vi vill lägga fast ett tak på lång sikt och utifrån det fastställa tak också på kortare sikt, med koldioxidbudgetar och årliga uppföljningar. På så sätt blir klimatpolitiken en central del av hela samhällsplaneringen.

De flesta av oss i denna kammare är i alla fall sedan några år överens om det finanspolitiska ramverk som Socialdemokraterna tillsammans med Centerpartiet lade fast under 90-talet. Det har tjänat Sverige väl. Jag skulle önska att fler såg behovet av att ta samma ansvar också på detta område. Det vore att ta ansvar för Sverige och den svenska klimatpolitiken utan att låsa fast sig i detaljer. Jag önskar att vi kunde lägga partiprestigen och blockpolitiken åt sidan för denna viktiga och livsavgörande fråga. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 7.
(Applåder)

Anf. 27 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Vi som sitter i den här kammaren har en tendens att kasta oss direkt in i konstiga förkortningar som CDM, JI, EU och ETS och effektivt skrämja bort alla som råkar kolla på tv. Jag vill därför tacka Sara Karlsson för en pedagogisk början så att man lite grann vet vad vi snackar. Då kan jag hoppa över det och verkligen gå direkt in i EU:s utsläppshandel.

Denna handel handlar om att företagen handlar med utsläppsrätter under ett uppsatt tak. I den rapport från Riksrevisionen som vi nu diskuterar pekar man på väl kända brister i systemet. Under den undersökta perioden, 2008–2012, har tilldelningen av utsläppsrätter varit större än de faktiska utsläppen. Det säger sig självt att om man vill minska utsläppen måste taket för utsläppsrätterna sättas lägre än taket för utsläppen och inte högre.

Taket kritiserades från sina håll för att vara för högt redan när det sattes. Inte blev det bättre när vi sedan fick en finanskris som gjorde att många industrier gick på halvfart och därmed släppte ut mindre. På ett sätt skulle vi förstås kunna luta oss tillbaka och tacka finanskrisen för att den löste våra utsläppsproblem – till och med effektivare än vad vi trodde att vi kunde göra själva. Men det funkar bara om man tror att vi kommer att ha en lågkonjunktur hela vägen till dess att vi har löst klimatfrågan. Jag tror inte att det är så många som tror det, och definitivt är det inte många som vill det.

Om vi tänker oss att vi vill ha en annan klimatpolitik, som funkar både när ekonomin går på högvarv och när den tvärbromsar, så måste vi styra upp utsläppshandeln. Riksrevisionen varnar nämligen för att de låga priserna på utsläppsrätter inte ger en konkurrensfördel som är tillräcklig för renare produktion. Om det är för billigt att släppa ut finns det stor risk för att de investeringar som görs här och nu kommer att ske i smutsig teknik i stället för i den renare teknik som vi vet att vi kommer att behöva.

Det är inte riktigt så att man byter en masugn varje vecka, utan det är viktigt att man gör rätt investering redan från början. Annars blir det dyrt i längden. Därför behöver vi egentligen redan nu pressa upp utsläppspriset. På så sätt kan vi få styrverkan och framtidssäkrade investeringar redan från början i stället för att plötsligt få göra om allting.

Riksrevisionen rekommenderar därför att vi inför instrumentet för att begränsa mängden utsläppsrätter så att vi får ett utsläppspris som är tillräckligt högt för att ge en långsiktig stimulans för utsläppsminskningar.

Det är inte bara Riksrevisionen som har tänkt denna tanke, utan bland andra Storbritannien har varit drivande för att plocka ut ett stort antal utsläppsrätter ur systemet. Tyvärr fick man inget stöd från den svenska regeringen, som förhöll sig passiv. Däremot stödde regeringen åtminstone EU-kommissionens förslag om att skjuta upp auktionering av några utsläppsrätter så att de kommer lite senare under handelsperioden. Inte ens detta fick dock stöd från vissa moderata EU-parlamentariker i första vändan. Det är lite pinsamt för ett parti som ofta brukar lyfta fram vikten av att vi jobbar internationellt i klimatfrågorna när man säger nej till klimatinsatser i Sverige.

Nåväl, regeringen säger sig vilja verka för fortsatt analys och diskussion om hur man kan stärka utsläppshandeln. Det är bra, men svagt. Jag skulle önska att regeringen kunde kliva fram, ta initiativ och visa hur man skulle kunna göra. Man skulle kunna göra som Storbritannien, till exempel, och lägga fram förslag på hur man kan få en långsiktig fason på detta.

Långsiktigt är det enda som egentligen hjälper att man har ett högre mål för utsläppsminskningarna. Det kommer att sänka taket. Det kan också behövas akutåtgärder som är mycket kraftfullare än dem som man har kommit överens om. Att då bara sitta i ett hörn och analysera och diskutera är inte riktigt det jag ser som politiskt ledarskap i klimatfrågan – det politiska ledarskap som vi så starkt behöver nu.

Den situation vi har i dag innebär att 40 procent av Sveriges utsläpp, de som kommer från den handlande sektorn, det vill säga industrianläggningar och energianläggningar, i praktiken inte omfattas av klimatpolitik för att utsläppssystemet har havererat. Det funkar inte. Det innebär att vi

får jobba på halvfart med klimatpolitiken, att vi bara kan jobba med halva eller 60 procent av våra utsläpp i Sverige.

Fast det funkar faktiskt för regeringen, för de har så finurligt definierat bort alla de anläggningar som ingår i den handlande sektorn och alla deras utsläpp i sitt klimatmål till 2020. Man säger att man ska minska utsläppen i Sverige med 40 procent, men det gäller bara 40 procent av de utsläpp som kommer från den så kallade icke-handlande sektorn, alltså från dem som inte är med i utsläppshandeln. Det är klart att det är mycket lättare än om man ska minska med 40 procent i hela ekonomin.

Och det är inte det enda undantaget i regeringens 2020-mål om 40 procent. En tredjedel av de 60 procent som man har mål för i Sverige säger man att man inte behöver göra någonting åt här. I stället ska man köpa in utsläppsminskningar från andra länder. Två tredjedelar av 40 procent av 60 procent är inte ens 20 procent. Var det någon som hängde med? Nej, och det är inte så konstigt. Det är kanske det som regeringen lever på. Man kan gå ut och säga att man har ett mål på 40 procent. När någon invänder att man kan räkna på ett annat sätt hänger ingen med, och så framstår det som att allt är frid och fröjd och att det är ett ambitiöst klimatmål. Det är lite otacksamt för oss som ska komma med den här lilla matematiska övningen och säga att det inte är fullt så enkelt.

40 procent skulle vara bra om det verkligen vore 40 procent här hemma och i hela Sverige, om det vi gjorde i andra länder, och som vi ska göra, skedde utöver det vi gör här hemma, i stället för att vara en ursäkt för att göra mindre här. Självklart ska vi som ett rikt land som byggt upp vårt välstånd till priset av stora utsläpp inte bara göra vår hemläxa här. Vi har också ett moraliskt ansvar, och vi har lovat andra länder att vi genom att bidra med teknik och reda pengar ska stödja fattiga länder att utvecklas ekonomiskt på ett mindre klimatskadligt sätt än vi en gång gjorde.

Vi i Miljöpartiet avsätter reda pengar utöver biståndet för att göra just det. Men det enda som den här regeringen gör utöver biståndet är att köpa in utsläppsminskningar från andra länder för att vi ska kunna göra mindre här.

Särskilt den statsminister som så ofta säger att Sverige är så litet att det inte spelar någon roll vad vi gör på klimatområdet – ungefär som att människor som bor i små länder skulle ha större rätt att förstöra klimatet än människor som bor i stora länder – borde fundera på vad vi egentligen kan göra som spelar roll.

Det stämmer förvisso att våra utsläpp är ganska små, eftersom vi helt enkelt är ett litet land. Men även små länder kan påverka genom exempelns makt. Vi kan visa att det går att ställa om, att det går att minska utsläppen i Sverige kraftfullt utan att hota vare sig jobb eller välfärd. Då kan man också få fler länder att följa efter. Men ett land som bara utlokaliserar utsläppsminskningarna till andra länder har inte så himla mycket att visa upp.

Vill vi vara föregångare på klimatområdet, vill vi ge fart åt klimatförhandlingar genom att visa att det är möjligt, då duger det inte att dribbla bort de nödvändiga utsläppsminskningarna genom kreativa sätt att räkna. Det skulle vara helt oacceptabelt i budgetpolitiken. Där har vi ett ramverk som helt enkelt går ut på att plus och minus ska gå ihop. Ingen får tricksa med siffrorna. Vi vill inte äventyra det långsiktiga målet om bud-

get i balans. Sedan får partierna såklart ha väldigt olika ekonomisk politik i övrigt, men man får inte fiffla med siffrorna.

Ett sådant ramverk som vi har i finanspolitiken skulle vi behöva också i klimatpolitiken. Det har man i Storbritannien. Där har politikerna över partigränserna enats om ett långsiktigt mål – inte bara någon liten diffus vision – och en utsläppsbana på vägen dit med utsläppstak som man inte får överskrida. Vilka åtgärder man väljer är såklart upp till partierna, och där kan man definitivt slå varandra i huvudet med vad som är de smartaste åtgärderna. Men ingen får tumma på att utsläppen måste ned i slutändan. Detta behöver vi här också. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 7.

(Applåder)

Anf. 28 JENS HOLM (V):

Herr talman! Kära åhörare och tv-tittare! För några veckor sedan presenterade FN:s klimatforskare inom IPCC sin femte rapport om klimatförändringarna. I den understryks med all önskvärd tydlighet att väldigt mycket mer måste göras för att vi ska förhindra att vi får en temperaturhöjning där egentligen hela vår överlevnad äventyras. Just nu befinner vi oss på en utsläppsbana som snarare pekar mot en fyragradig temperaturhöjning inom de närmaste 100 åren. Om jorden blir fyra grader varmare blir stora delar av jorden helt oboeliga. Civilisationen som vi känner den kommer helt enkelt inte att finnas. Jag tror att alla vi här är överens om att väldigt mycket mer måste göras för att vi snabbt ska minska utsläppen av växthusgaser.

I detta sammanhang är det otroligt viktigt att granska det som EU kallar för den enskilt viktigaste åtgärden för att minska utsläppen inom EU, nämligen EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS. Riksrevisionen har föredömligt tillsammans med motsvarande myndigheter i de övriga nordiska och baltiska länderna granskat hur utsläppshandelssystemet fungerar i våra länder. Man kan sammanfatta det som att det fungerar sisådär.

Riksrevisionen konstaterar att ett av de absolut största problemen med dagens system är att vi har ett överskott av utsläppsrätter. Det är ingen slump att det är på det viset. Man tilldelade helt enkelt företag och enheter för mycket utsläppsrätter som en del av utsläppshandeln. Överskottet på utsläppsrätter har lett till att priset på att släppa ut har rasat.

Som Sara Karlsson tidigare anförde konstaterade EU vid starten av utsläppshandelssystemet att priset på ett ton koldioxid måste ligga en bit över 30 euro, alltså ungefär 300 kronor. Vad kostar då ett ton inom EU:s utsläppshandel i dag? Jo, det kostar ungefär 50 kronor, mindre än att köpa en pizza på stan. Detta kan man jämföra med vad ett ton koldioxid kostar att släppa ut inom Sverige, där det omfattas av koldioxidskatten: ungefär 1 000 kronor. Det är alltså en skillnad i effektivitet mellan att ha koldioxidskatt, som Sverige, och att ha ett handelssystem, som EU.

Vad leder det då till i praktiken att priset på utsläpp är så otroligt lågt? Det leder självklart till att man fördröjer den viktiga omställning som FN:s klimatforskare säger måste äga rum här och nu. Det fortsätter att vara otroligt billigt med utsläpp från förbränningsanläggningar som drivs med till exempel kol eller olja, det fortsätter att vara förhållandevis billigt att köra bil som drivs med fossila drivmedel och så vidare. Det fördröjer

Prot. 2013/14:22
6 november

*Riksrevisionens
rapport om utsläpps-
handel för att begränsa
klimatförändringen*

hela omställningen. Det är det första: Vi måste komma till rätta med det låga priset.

Ett annat problem som Riksrevisionen tar upp är hur man tilldelade företagen utsläppsrätterna som en del i systemet. Här har olika länder använt olika modeller. I Norge, konstaterar Riksrevisionen, har normen och huvudprincipen varit auktionering, alltså att man redan vid tilldelningen sätter ett pris på utsläppsrätten. I Sverige har däremot gratistilldelning varit huvudprincipen. Det har lett till att våra företag fått mängder av utsläppsrätter, i många fall mer än vad man kunde släppa ut, helt gratis.

Riksrevisionen konstaterar att det handlar om 1,8 miljarder kronor i förmögenhetsöverföring till företagen i form av utsläppsrätter. Man har fått 1,8 miljarder kronor gratis i form av utsläppsrätter. Det borde självklart vara tvärtom; det måste kosta pengar att smutsa ned. Det borde vara en självklarhet.

Regeringen har i en skrivelse svarat på Riksrevisionens utredning. Då är man ju lite intresserad av hur regeringen hanterat det här oerhört komplexa och svåra problemet. Ja, jag hittar faktiskt inte ett enda konkret förslag i regeringens skrivelse om Riksrevisionens utredning. Det finns inget förslag på förbättring av utsläppshandelssystemet, och det finns inget konkret förslag om begränsning av antalet utsläppsrätter – kanske ett minimipris på utsläppsrätterna.

Det finns inget förslag om att auktionering ska vara huvudmetod vid tilldelningen. Det finns inget om vad man ska göra med intäkterna, som att säkerställa att intäkterna går till klimatåtgärder och inte till att sänka skatten för redan väldigt rika människor. Inte ett enda sådant förslag finns. Jag är väldigt besviken på regeringen.

Som tur är fungerar det så i en demokrati att alla partier kan lämna motioner. Vi kan föreslå konkreta förbättringar av regeringens politik, och det har Vänsterpartiet gjort i det här sammanhanget. Vi har lämnat en motion som handlar om konkreta förbättringar och förändringar av utsläppshandelssystemet.

Det första förslaget vi har är helt enkelt att vi måste skärpa EU:s minskningsmål för utsläpp. Ifall man som Vänsterpartiet föreslår skärper upp EU:s minskningsmål, som i dag ligger på 20 procent, till 40 procent 2020 måste man inom EU föra en mycket mer ambitiös klimatpolitik. Det skulle också leda till att priset på utsläppsrätter skulle stiga.

Vi föreslår även att auktionering ska vara obligatorisk. Det ska alltid ske vid tilldelning av utsläppsrätter; man ska inte dela ut utsläppsrätter gratis.

Vi föreslår också att man ska begränsa antalet utsläppsrätter. För några månader sedan beslutade EU att man ska fördröja tilldelningen av 900 miljoner ton utsläppsrätter. Man ska inte dela ut dem i det här läget. Det är bra, och vi i Vänsterpartiet vill se mer av sådant. Tyvärr innebär dock förslaget bara att man undanhåller de 900 miljonerna ton utsläppsrätter i ett par år. Sedan kommer de att släppas ut på marknaden, och då är risken stor att det blir stor inflation i marknaden igen. Man måste helt enkelt ta bort utsläppsrätter från marknaden, så att priset kan gå upp.

Vi föreslår också från Vänsterpartiet att intäkterna från utsläppsrätterna ska öronmärkas till klimatåtgärder för att minska utsläppen. I synnerhet vill vi se att pengarna går till klimatbistånd till utvecklingsländerna. Det gör inte regeringen, utan man tar intäkterna och använder dem till att sänka skatten för redan superrika. Det är oacceptabelt.

Vi i Vänsterpartiet föreslår även att regeringen ska sluta tillgodoräkna sig sitt klimatmål genom att köpa utsläppskrediter i andra länder. Vi säger att allting ska göras på hemmaplan.

Precis som Sara Karlsson anförde tidigare vill Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna också ha ett klimatpolitiskt ramverk och ett utsläppstak för hur stora utsläppen får bli. Taket ska hela tiden minska. Då blir det ordning och reda i klimatpolitiken. Det föreslås i reservation 7, som jag yrkar bifall till.

Det finns alltså väldigt mycket som borde göras, och det finns väldigt mycket som *kan* göras. Regeringen lägger tyvärr inte fram ett enda konkret förslag. Vi i Vänsterpartiet har en mängd förslag, och i eftermiddag har hela riksdagen möjlighet att förhålla sig till detta och rösta igenom förslagen så att vi får ett utsläppshandelssystem som äntligen börjar leverera minskningar av utsläppen i Europa.

(Applåder)

Anf. 29 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! En effektiv klimatpolitik står på tre ben. Det första benet handlar om forskning, innovation och teknikutveckling. Det andra handlar om internationellt samarbete, och det tredje handlar om att sätta pris på utsläpp.

I dagens debatt diskuterar vi utsläppshandel som, rätt utformat, är ett mycket bra sätt att sätta pris på utsläpp. Handelssystem såsom EU ETS har nämligen fördelen att de med enkelhet kan utformas på ett sådant sätt att de skapar långsiktiga förutsättningar för de aktörer som ingår i systemet, och konkurrensneutralitet mellan de länder som ingår i systemet.

I fallet med EU:s utsläppshandel, alltså EU ETS, omfattar systemet omkring 50 procent av koldioxidutsläppen inom unionen och 40 procent av de totala utsläppen av växthusgaser. Detta innebär att andra styrmedel behövs för att minska de utsläpp som inte omfattas av handelssystemet. Här behöver fler länder följa Sveriges exempel och införa koldioxidbeskattning. Det är också min, Moderaternas och Alliansens uppfattning att EU ETS bör utökas till att omfatta fler sektorer och fler länder.

Även om vi i Sverige hade önskat att EU ETS från starten hade varit ambitiösare kan vi konstatera att systemet som sådant i grunden fungerar: Utsläppen från den handlande sektorn sjunker, och EU är på god väg att med marginal klara målet om 20 procent lägre koldioxidutsläpp till år 2020.

För den icke-handlande sektorn i Sverige har vi ett dubbelt så ambitiöst mål, nämligen att minska våra utsläpp med 40 procent till år 2020 – och vi är på god väg. Våra utsläpp är i dag nära 20 procent lägre jämfört med 1990, och det samtidigt som vår bnp har vuxit med nära 60 procent. Jag vet att jag brukar tjata om detta, men det är för att det är oerhört viktigt, herr talman.

Den stora utmaningen inom klimatpolitiken är nämligen att bryta sambandet mellan tillväxt och stigande utsläpp. Det har Sverige visat är möjligt. Vi har förenat sjunkande utsläpp med en stark ekonomisk tillväxt och därigenom skickat ett viktigt och hoppfullt budskap till vår omvärld: Det går att minska utsläppen utan att ge upp ambitionerna om ekonomisk tillväxt.

Ambitionerna framöver måste höjas på EU-nivå. Ambitiösa mål om utsläppsminskningar till 2030 och 2040 måste komma på plats för att snabba på omställningstakten och skapa de långsiktiga spelregler som näringslivet efterlyser och behöver. De måste också komma på plats för att EU ska ha förutsättningar att nå det mål som EU:s medlemsländer enades om under det svenska ordförandeskapet, det vill säga att minska våra utsläpp med 80–95 procent till 2050.

Herr talman! Lika nödvändigt som det är att Sverige och EU åtar sig kraftiga utsläppsminskningar, lika nödvändigt är det att länder utanför EU minskar sina utsläpp – och det kraftigt. EU står trots allt bara för omkring 10 procent av de samlade utsläppen globalt. Nu sjunker USA:s utsläpp, vilket är glädjande, men snabbväxande tillväxtländer måste också bidra – först och främst genom att hejda ökningen av sina utsläpp och därefter genom substantiella utsläppsminskningar.

BRIK-länderna, det vill säga Brasilien, Ryssland, Indien och Kina, står i dag för tre gånger så mycket av de samlade utsläppen som EU, och deras utsläpp fortsätter att öka i snabb takt. Om inte dessa länder också tar ansvar och bidrar kommer vi aldrig att klara att göra de utsläppsminskningar som krävs för att hejda den globala uppvärmningen till max två grader. Detta understryker vikten av internationellt samarbete.

Därför är de stundande klimatförhandlingarna i Warszawa, COP 19, viktiga. Det jag ser som det viktigaste målet för förhandlingarna i Warszawa är att föra de olika parterna närmare varandra, så att vi klarar av att nå det mål som är uppsatt, nämligen att om två år i Paris, vid COP 21, nå en global överenskommelse.

När man diskuterar internationell klimatpolitik är det lätt att känna sig pessimistisk – det händer för lite, och det går för långsamt. Men det finns faktiskt många hoppfulla initiativ runt om i världen, inte minst på regional nivå. I till exempel Kina har sju regioner enats om att gå före och inrätta ett utsläppshandelssystem i syfte att förhoppningsvis ha ett nationellt system på plats 2016.

Även i USA finns flera exempel på regionala initiativ när det gäller utsläppshandel, och länder som Thailand, Indien och Vietnam har också planer på att införa utsläppshandelssystem. Detta är en mycket välkommen utveckling. Det är en utveckling som löper parallellt med FN:s klimatförhandlingar men samtidigt förbättrar förutsättningen att komma överens, vilket bidrar till att sätta ett pris på utsläpp globalt och därigenom bidrar till lägre utsläpp.

Utvecklingen skapar också förutsättningar för att vi ska kunna koppla ihop utsläppshandeln mellan olika länder och olika regioner. EU:s ambition måste vara att koppla ihop vårt system med andra länders och regioners. På så sätt skapas förutsättningar för effektiva utsläppsminskningar och sjystare konkurrens internationellt.

Herr talman! Utsläppshandeln är, som vi har varit inne på tidigare här i debatten, EU:s viktigaste instrument för att minska utsläppen. Därför är det viktigt att utsläppshandelssystemet, alltså EU ETS, värdas. Styrkan med ETS är att det är ett marknadsbaserat system där priset sätts enligt principen om tillgång och efterfrågan. Genom att sätta upp långsiktiga och ambitiösa mål för utsläppsminskningar skapar vi förutsättningar för utsläppshandeln att fortsätta leverera utsläppsminskningar på ett kostnadseffektivt sätt med sikte på EU:s övergripande klimatmål till 2050.

Som politiker är det viktigt att motstå frestelsen att hela tiden gå in och ratta i systemet och på konstlat vis försöka påverka priset på utsläppsrätter. Sådana åtgärder riskerar på sikt att äventyra hela systemets trovärdighet och funktionssätt. Därför tror jag att det hade varit mycket olyckligt om vi politiskt skulle intervensera och sätta ett golvpris på utsläppsrätter. Det förvånar mig att S, V och MP alla tycks vara inne på denna linje utan närmare analys av hur det skulle påverka handelssystemet eller samhällsekonomin.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag nämna några ord om de så kallade flexibla mekanismerna CDM, Clean Development Mechanism, som också behandlas i betänkandet. Eftersom klimatutmaningen är global och eftersom det finns ett stort behov av att sprida kunskap, teknik och att hjälpa utvecklingsländer att inte fastna i samma fossilberoende som vi har gjort i västvärlden menar jag att dessa mekanismer är viktiga. Genom CDM kan vi genomföra kostnadseffektiva utsläppsminskningar och samtidigt sprida teknik och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling i andra länder.

Synen på flexibla mekanismer vittnar om olika synsätt på hela klimatutmaningen egentligen. För mig och Alliansen, som är övertygade om att klimatutmaningen bara kan lösas internationellt, är CDM-projekt viktiga verktyg för att minska de globala utsläppen och skapa förutsättningar för hållbar tillväxt även i utvecklingsländer.

Sverige är det land inom EU som har lägst utsläpp i relation till vår bnp. Vi har högst andel förnybar energi av samtliga EU-länder, och vi har en elproduktion med extremt låga utsläpp. Vi har dessutom bland de absolut mest ambitiösa klimatmålen i världen, men att bara vidta åtgärder i Sverige räcker inte. Givet detta vore det oklokt att slå in på den linje som S, V och MP föreslår, nämligen att åtgärder som vidtas i andra länder inte ska få räknas in i det svenska målet. Jag tycker att det vore väldigt synd om Sverige inte skulle kunna bidra till att bygga solenergi-anläggningar i Benin eller biokraftverk i Indien, vilket vi i dag gör.

Herr talman! För den rödgröna oppositionen tycks det närmast vara att ett mål att svensk klimatpolitik ska kosta de svenska skattebetalarna så mycket som möjligt, då man säger nej till kostnadseffektiva CDM-investeringar och i stället bland annat föreslår ett återinförande av ineffektiva klimatinvesteringsprogram. För Alliansen är i stället målet att de globala utsläppen ska minska så mycket som möjligt. Bara genom internationella åtgärder kan vi på allvar möta klimatutmaningen. I detta arbete är utsläppshandel och flexibla mekanismer fundamentalt viktiga.

(Applåder)

Anf. 30 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Johan Hultberg.

Handelssystemet i EU är ju ett marknadsbaserat system, och man kan tycka att ett parti som Moderaterna borde ha ganska genomtänkta förslag på hur ett sådant system ska fungera. Vi ska också komma ihåg att systemet togs fram efter flera år av politisk mangling, främst på EU-nivå – jag satt i EU-parlamentet under den tiden – men även på medlemsstatsnivå. Det är alltså ett i allra högst grad politiskt designat system.

När vi ser att priset för att släppa ut ett ton koldioxid nu ligger på nästan bara en tiondel av vad det ursprungligen var tänkt. Tycker verkligen inte Moderaterna då att vi behöver göra något för att se till att det här systemet levererar? Det är min första fråga.

Min andra fråga rör det direktiv som styr utsläppshandelssystemet, EU:s utsläppshandelsdirektiv. Där står det klart och tydligt att intäkterna från utsläppshandeln ska användas till klimatåtgärder. Men när man tittar i regeringens budget ser man att intäkterna går till fortsatta skattesänkningar för höginkomsttagare. Ni avsätter inte intäkterna till exempelvis klimatbistånd i utvecklingsländerna. Varför gör ni inte det, Johan Hultberg?

Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Ja, EU:s handel med utsläppsrätter är ett marknadsbaserat system, och som jag sade i mitt anförande baseras priset på tillgång och efterfrågan.

Grundproblemet är att tillgången på utsläppsrätter har varit för stor. Där tror jag att vi är överens. Det har varit för låga ambitioner från starten, vilket jag tidigare var inne på. Frågan blir då hur vi ska komma till rätta med grundproblemet. Då kan man göra som Jens Holm föreslår, åtgärda symtomen, föreslå att man ska införa ett system för att sätta ett golv för priset. Men priset handlar ju om taket för utsläpp. Därför tycker jag och Alliansen att grundproblemet måste lösas genom att vi på EU-nivå verkar för att systemet långsiktigt ska utgå från ambitiösare klimatmål.

Därför är jag väldigt glad att regeringen och EU under det svenska ordförandeskapet fick på plats ur ett europeiskt perspektiv väldigt ambitiöst mål om att minska utsläppen med 80–95 procent till 2050. Det skapar förutsättningar för att vi långsiktigt ska få ett utsläppshandelssystem som fungerar, att utsläppen får ett pris som är så pass högt att det skapas tillräckliga incitament för investeringar i ny och grön teknik.

Vi har kommit överens om att backloading kan vara ett sätt att lösa det tillfälliga problemet som det låga priset medför. Men det skjuter egentligen bara problemet på framtiden, som också Jens Holm var inne på i sitt anförande.

När det gäller den andra frågan, om intäkterna, kan vi konstatera att Sverige satsar långt mer än vad vi får in från utförsäljningar av utsläppsrätter på åtgärder för att minska utsläppen i Sverige och i andra länder.

Anf. 32 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Med all respekt för klimatmål till 2050, Johan Hultberg, men om vi vill att någonting ska hända här och nu – det tror jag att du också vill – måste vi höja klimatmålet här och nu. Vi kan inte vänta till

2050. Man borde alltså höja EU:s klimatmål till 2020. Det föreslår inte Moderaterna. Ni är snarare det parti som motarbetar ett ambitiösare klimatmål till 2020.

Man får känslan av att Moderaterna väljer att ha klimatmål till 2050 därför att det ligger väldigt långt fram i tiden. Då kommer varken jag eller Johan Hultberg att vara i den här församlingen och behöver inte ta ansvar för målsättningarna. Det tycker inte jag är särskilt ansvarsfullt. Om Johan Hultberg och Moderaterna nu tycker att det viktigaste är att skärpa EU:s minskningsambitioner, varför föreslår ni då inte ett ambitiösare klimatmål?

Det är också så att ifall man undantar utsläppsrätter från utsläppshandeln ökar priset. Det är basic, och det vet både du och jag eftersom det är en marknad som det handlar om. Men Moderaterna var det svenska parti i EU-parlamentet som motarbetade just det så kallade backloadingförslaget, nämligen att undanta 900 miljoner utsläppsrätter. Det var något som Moderaterna röstade nej till.

När det kommer till att öronmärka utsläppsrätterna är det så att regeringen inte gör det. Regeringen pekar inte ut vad man använder utsläppsrätterna till, utan de går direkt in till Anders Borgs budget för att han ska kunna fortsätta att sänka skatterna för redan superrika människor.

Anf. 33 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Jens Holm frågar om vi inte på något sätt ska göra så att systemet fungerar bättre. Jo, det ska vi göra, och då är det långsiktiga svaret att vi måste utgå från ambitiösa klimatmål. Vi har fått på plats ett ambitiöst klimatmål till 2050. Det räcker inte. Vi behöver ambitiösa klimatmål som ska ta oss dit. Därför verkar vi för att vi inom EU ska få plats ambitiösa mål till 2030 och 2040. Jens Holms argumenterar ungefär som om det är i Sveriges riksdag som EU:s utsläppsmål beslutas. Så är det ju inte.

Jens Holm var i Polen för inte så länge sedan, vilket jag också var. Där mötte vi en politik och politiker som har en helt annan inställning till EU:s handel med utsläppsrätter än vad vi har. De ville absolut inte höja ambitionen.

Denna verklighet måste vi förhålla oss till när vi bedriver förhandlingar, så Sverige har sagt: Låt oss gå till 2030 och verka för att förutsättningarna ska öka för att göra det. Vi måste dock få med oss andra länder på vagnen, Jens Holm, och det har du inte en politik för.

När det gäller Sveriges investeringar och åtgärder för att minska utsläppen är det alldeles uppenbart så att våra åtgärder i Sverige och utomlands långt överstiger de intäkter som handeln med utsläppsrätter genererar till svenska statskassan. Vi har också en princip i vår statsbudget, Jens Holm, som säger att vi inte öronmärker intäkter från olika poster utan utgår från hur stort behovet är.

När det gäller biståndsbudgeten är jag stolt över att regeringen har sett till att den har ökat med över 10 miljarder och att man som första regering varje år har klarat enprocentsmålet. Det klarade ni bara något enstaka år under den regering som du, Jens Holm, och ditt parti tidigare stödde.

Prot. 2013/14:22
6 november

*Riksrevisionens
rapport om utsläpps-
handel för att begränsa
klimatförändringen*

Vi levererar, herr talman, men vi förhåller oss också till den verklighet som finns ute i Europa där Sverige inte ensamt avgör hur EU:s klimatpolitik ska se ut.

(Applåder)

Anf. 34 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Johan Hultberg talar bekymrat om de klimatprojekt i andra länder som inte skulle bli av om inte vi tog dessa utsläppskrediter till intäkt för att göra mindre i Sverige. Men nu är det inte riktigt så det funkar.

Mitt parti har inte föreslagit några nedskärningar av de pengar som går till så kallade CDM-projekt, utan det vi har föreslagit är att vi inte ska ha det som undanflykt för att göra mindre i Sverige. Tvärtom har vi lagt betydligt mer pengar på klimatinsatser i fattiga länder. Vi talar om pengar till Gröna fonden, pengar för att fattiga länder ska kunna minska sina utsläpp, men inte för att vi därmed ska kunna göra mindre på hemmaplan.

Vi lägger 2 miljarder nästa år utöver biståndet. Ni lägger 300 miljoner, där varenda krona kommer från biståndet. Faktum är att ni gör mindre för klimatet både utomlands och på hemmaplan.

När det gäller EU:s utsläppshandel är det precis som Johan Hultberg säger. Vi kan inte i Sveriges riksdag bestämma EU:s utsläppsmål. Vi kan dock bestämma vilken position Sverige ska ha. Att Sverige inte entydigt lyckats stå upp för att målet till 2020 ska ökas till 30 procent oavsett vad andra länder gör är svagt.

Det skulle också vara spännande att höra vad det är för ambitiösa mål som Johan Hultberg förespråkar till 2030.

Eftersom vi är i det läge vi är måste vi agera utifrån det. Jag önskar också att vi inte skulle behöva intervensera och ha olika prisregleringar utan att vi hade haft ett ambitiöst mål redan från början så att utsläppshandeln gav den styrande effekt man hoppades på. Där är vi dock inte i dag. Vi behöver vidta akuta åtgärder så att inte hela den del av EU:s utsläpp som ingår i utsläppshandeln ska stå utan åtgärder.

Jag blir lite bekymrad när Johan Hultberg säger att om vi intervenerar blir det dumt och använder den argumentation som de moderata EU-parlamentarikerna valde för att rösta ned förslaget helt.

Anf. 35 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja där Helena Leander slutade, med anklagelserna om att mina kamrater i Europaparlamentet skulle ha röstat ned förslaget om backloading. Det förslag som kom fram efter att parlamentet sade nej första gången blev en klar förbättring. I det nya förslaget gör man tydligt att backloading, alltså när man flyttar utsläppsrätter från en period till framtiden, får användas bara i undantagsfall. Det är viktigt för att vi ska kunna skapa trovärdighet för systemet långsiktigt.

Skickar vi signalen till marknaden att vi från politiskt håll är beredda att mest hela tiden gå in och ratta i systemet, till exempel flytta utsläppsrätter från det ena året till det andra och sätta ett golvpris på utsläppsrätter, faller hela modellen. Då faller trovärdigheten för systemet. Det är detta vi moderater har varit rädda för och kritiska till eftersom EU:s han-

del med utsläppsrätter är en sådan fundamentalt viktig del av vår gemensamma klimatpolitik.

Svaret blir att det viktigaste vi kan göra är att få på plats ambitiösa klimatmål. Helena Leander frågade vilka mål jag ser att vi skulle kunna sätta upp på gemensam nivå till 2030 och 2040. Kommissionen har i sin färdplan föreslagit en utsläppskurva på 40 procent lägre utsläpp till 2030 och 60 procent lägre utsläpp till 2040. Det kan vara en bra utgångspunkt för diskussionen.

Vad Sverige och regeringen har sagt är att vi vill gå ännu längre, också med investeringar i CDM, utöver dessa åtaganden.

Herr talman! Det är lätt att lova i opposition. Går vi tillbaka till tiden före alliansregeringen fanns det inte mer pengar till biståndet. Alla de resurser som Miljöpartiet säger sig ha fanns inte. Vi kan också konstatera när vi jämför de tre oppositionspartierna att det inte finns någon samstämd politik.

Anf. 36 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Löftet om att ge additionella pengar till klimatfinansiering fanns inte förrän 2009 i Köpenhamn då det löftet gavs, så det är ganska naturligt.

Att ni lyckas prestera ett enprocentsmål för biståndet beror på att ni räknar så himla kreativt. Ni gör avräkningar för flyktningmottagande i Sverige, biståndsministerns lön och andra saker som förvisso ska betalas men kanske inte med biståndsmedel. Någon form av ödmjukhet vore därför på sin plats.

Låt oss återgå till EU:s utsläppshandel. Jag tycker inte heller att politiker ska styra och ställa och ändra i systemet varje år. Det vore förödande. Vi vill ha långsiktiga spelregler. Vi måste dock konstatera att som läget är nu ges inte den långsiktiga styrsignalen eftersom priset är så lågt. Om man bara ska gå in och styra en gång och inte göra det till en vana desto viktigare att gå in rejält och se till att man inte bara skjuter fram problemet utan plockar bort utsläppsrätter för framtiden.

Med den modell vi har i dag, vad ska den svenska industrin få för styrsignaler som gör att det lönar sig för dem att ställa om? Det är i detta ljus som vi börjar titta på prisgolv och annat för att omställningen inte ska stanna av medan vi väntar på att EU ska kunna enas om mer ambitiösa mål, vilket Johan Hultberg själv har redogjort för verkar vara svårt att uppnå.

Att då bara luta sig tillbaka och tänka att det får gå som det går under tiden känns inte så långsiktigt.

Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Sverige lutar sig på intet sätt tillbaka. Vi för en ambitiös klimatpolitik på hemmaplan och internationellt. Vi har en miljöminister som reser jorden runt för att få med sig fler länder på den resa världen måste göra, det vill säga minska sina utsläpp globalt. Vi har en miljöminister som tar kompletterande initiativ för att mer ska hända internationellt, till exempel genom att begränsa utsläppen av så kallade kortlivade klimatgaser.

För att få medel som vi kan investera i ett hållbart samhälle och använda för att hjälpa andra länder att bryta sitt fossilberoende och skapa

mer hållbar tillväxt är det bästa att ha tillväxt i Sverige. Det har vi. Tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik ser vi att utanförskapet under Alliansens period har minskat med 200 000 personer, att skatteintäkterna har ökat och att biståndet har vuxit i faktiska tal med över 10 miljarder.

Det är anmärkningsvärt att Miljöpartiet de facto för en politik som hotar jobben och att man har gett upp idén om grön skatteväxling. I dag står Miljöpartiet inte för idén om grön skatteväxling utan för idén om röd skattechock. Det är bekymmersamt, för det riskerar att driva industrin ut ur Sverige, en industri som jämförelsevis är miljö- och klimatsmart.

Risken för koldioxidläckage måste vi politiker ha med oss. Vi måste hela tiden se till att utsläppen minskar och inte bara flyttar. Här är Miljöpartiet, Helena Leander och hennes kolleger i oppositionen svaret skyldiga. Det vore klädsamt om vi med mindre än ett år kvar till valet kunde få se några gemensamma förslag i budgetpropositionerna, men det spretar, herr talman.

(Applåder)

Anf. 38 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag fortsätter tjata på. Johan Hultberg talar om trovärdigheten för systemet för handel med utsläppsrätter inom EU. Den är jätteviktig, och trovärdigheten skulle kunna minska om vi var inne och rattade varje månad, som det låter som Johan Hultberg menar att vi skulle vilja. Men det vill vi såklart inte.

Jag menar att trovärdigheten hos systemet byggs upp genom att man ser att det fungerar och har den styrande effekt som var tanken. Då måste systemet förändras.

Kommissionen har lagt fram en rapport med olika förslag på saker man skulle kunna göra. Där finns tanken om att sätta ett prisgolv med. Det är inget vi socialdemokrater har föreslagit – jag vill påpeka det eftersom Johan Hultberg tog upp det i sitt anförande – men det är ett av de konkreta exempel som finns. Ett annat är att permanent undandra utsläppsrätter från marknaden för att inte få den effekt man får när man bara flyttar mellan perioder. Det finns olika konkreta förslag på saker som skulle kunna göras.

När man lyssnar på Johan Hultberg här i dag kan man skönja anledningen till att regeringen var så passiv under förra året. Det är helt enkelt att de borgerliga partierna inte är överens. Det fanns ingen enighet om att stödja förslag som skulle stärka handeln med utsläppsrätter.

Om man läser skrivelsen säger regeringen att den ändå ska jobba aktivt för att åtgärder ska vidtas för att stärka handelssystemet långsiktigt. Vilka konkreta åtgärder vill regeringen se? Vad är det den arbetar för?

Anf. 39 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Inledningsvis tycker jag att det är närmast komiskt att Sara Karlsson å ena sidan utkräver svar av regeringen om vilka konkreta åtgärder som vi är för och å andra sidan säger: Det där med prisgolv till exempel och de konkreta åtgärderna har vi inte tagit ställning till. Det vore intressant att höra vad Sara Karlsson vill se för konkreta åtgärder.

Alliansen har varit skeptisk till förslaget om backloading just eftersom det inte löser grundproblemet. Backloading handlar om att man flyttar utsläppsrätter från i dag till framtiden, inte om att man minskar

utsläppen eller kravet på att minska utsläppen med ett enda ton. Man rattar bara i systemet.

Efter noga övervägande har vi dock kommit överens om och landat i slutsatsen att vi behöver göra detta eftersom priset i dag är så lågt att det saknas tillräckliga incitament för investeringar som behövs i ny grön teknik. Men det innebär inte att systemet som sådant i grunden inte fungerar, utan det handlar om att ETS i grunden inte var tillräckligt ambitiöst från starten.

Priset avspeglar efterfrågan på utsläppsrätter. Problemet är att tilldelningen av utsläppsrätter, som vi har varit inne på tidigare i debatten, var för generös. Därför är det bra att auktioneringen av utsläppsrätter nu ökar. För att lösa det långsiktiga problemet måste vi dock få på plats långsiktiga ambitiösa klimatmål.

Vi har fått en grund i det mål som EU enades om under det svenska ordförandeskapet. Sedan måste vi sätta ambitiösa mål för 2040 och 2030. Vi är också för att kunna skärpa målet till 2030.

Anf. 40 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Johan Hultberg frågar vad jag vill se konkret. Först vill jag säga att det är klart att det ligger en svårighet i att inte sitta i regeringsställning och tillhöra dem som faktiskt förhandlar inom EU. Det gör det svårare att ta ställning till hur man förhandlar på bästa sätt.

Jag kan säga att jag skulle mycket hellre vilja ha ett permanent undandragande av utsläppsrätter än till exempel ett prisgolv. Det tror jag vore den mest effektiva åtgärden som man ska ratta inom systemet utan att röra målen.

Johan Hultberg säger att regeringen har kommit fram till att den ändå stöder backloading trots att det inte är bra. Men det regeringen säger i skrivelsen är att den aktivt deltar för att fortsätta stärka systemet långsiktigt. Då är frågan: Vad vill regeringen göra fortsatt? Gäller ställningstagandet att den i efterhand har accepterat att en sådan backloading ska göras, eller driver regeringen aktivt någonting, som man säger i skrivelsen?

Det känns som att kärnan här är just passiviteten. När regeringsföreträdarna diskuterar klimatpolitiken hänvisar de alltid till det internationella samarbetet och att det är där det måste göras: Fråga inte så mycket om den svenska klimatpolitiken! Vi måste prata om det internationella. Men där driver de inte.

När får vi se att regeringen aktivt driver förslag som skulle stärka handelssystemet på sikt? När får vi se att regeringen aktivt driver att höja målsättningarna? När får vi se att regeringen går ut och aktivt driver att målsättningen till 2020 ska höjas? Det vore bra för hela den europeiska klimatpolitiken, och det skulle stärka handelssystemet långsiktigt.

Anf. 41 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Herr talman! Repetition är kunskapens moder, så låt mig återigen repetera att det viktigaste för att långsiktigt stärka EU:s handel med utsläppsrätter och få systemet att fungera bättre är att sätta upp långsiktiga, ambitiösa mål för att minska utsläppen. Ska jag ta det en gång till? Det viktigaste för att långsiktigt stärka EU:s handel med utsläppsrätter är alltså att få på plats långsiktiga, ambitiösa utsläppsminskningmål.

Grunden är att vi har fått på plats ett mål under det svenska ordförandeskapet om att minska utsläppen till 2050 med 80–95 procent. Sverige arbetar och driver nu på för att vi inom EU ska sätta upp mål om hur mycket utsläppen ska minskas till 2030 och 2040. Det är viktigt att vi snart sätter upp dessa mål så att vi kan ha med oss detta in i klimatförhandlingarna med ambitionen att nå en global överenskommelse 2015.

För att lösa den akuta situationen med låga priser som inte skapar tillräckliga incitament för investeringar i klimatsmart teknik har vi accepterat att vidta en enskild åtgärd i form av backloading. Men vi tycker att det är viktigt att markera att detta måste vara en åtgärd som vi bara vidtar i undantagsfall. Annars äventyrar vi hela systemets trovärdighet.

Jag är glad över att vi nu har fått tydliga besked från kommissionen om att den ser backloading just som ett undantagsingrepp och att den säkerställer att återföringen av medlen kommer industrin och teknikutvecklingen till del. Det långsiktigt viktigaste vi kan göra är att sätta upp ambitiösa mål. Där är Sverige pådrivande.

(Applåder)

Anf. 42 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Vi står inför en gigantisk utmaning i Sverige och internationellt. Vi har ett uppdrag att överlämna en jord i balans till kommande generationer. Vi behöver använda hela verktyglådan. Vi behöver använda ett antal styrmedel.

Handelssystemet, herr talman, har varit aktuellt här i dag. Det är marknadsstyrt och internationellt, och det är ett viktigt styrmedel för att kunna minska utsläppen av växthusgaser inom EU och givetvis också globalt.

Även CDM har nämnts – clean development mechanism. Det bidrar också till att minska växthusgasutsläppen och gör det billigare och förbättrar därmed kostnadseffektiviteten. Det ska vi också använda oss av.

Fokus för de svenska CDM-krediterna är förnybar energi, energieffektivisering och avfallshantering. Det är rätt inriktning, anser jag. Vi har olika uppfattningar. Oppositionen är kritisk. Emellanåt är kritiken befogad, skulle jag vilja tillstå. Alliansen ser möjligheterna mycket mer. Vi tar tag i problemen, och vi söker lösningar.

Det finns olika problem vi behöver söka lösningar på. Det är till exempel ett problem att det har gått flera perioder innan auktioneringsinstrumentet har använts. Det används ännu inte fullt ut, eller det planeras 50 procent framöver. Vi kan dock inte vara nöjda innan det är 100 procent.

Folkpartiet har drivit frågan om auktionering under många år. Jag vet att bland annat min företrädare i riksdagen och min vän och kollega Lennart Fremling drev den här frågan i den nationella arbetsgrupp som då var på gång.

Det är problematiskt att priset på utsläppsrätter sjunkit. Den frågan har också diskuterats här i dag. Det har sjunkit dramatiskt, vilket innebär att nödvändig tekniköverföring och finansiella resurser till utvecklingsländerna minskar men också att trovärdigheten hos själva handelssystemet drabbas negativt.

Därför var det nödvändigt att ett antal utsläppsrätter som skulle ha auktionerats ut 2013–2015 i stället skjuts på framtiden, så kallad back-

loading. Men det kommer att krävas mycket mer för att stärka marknaden. Det är en fråga som kommer att lyftas vid kommande klimat-toppmöte, och här har Sverige ett stort ansvar för att de nya skarpa verktygen ska kunna användas. Jag förväntar mig att auktioneringstakten ökar och att den omfattar alla sektorer. Det krävs dock också att Polen tar ett större ansvar i COP 19 än vad man har aviserat hittills och att det verkligen blir ett dramatiskt och positivt globalt genombrott i Paris under klimattoppmötet 2015.

Herr talman! Det är en viktig utgångspunkt att de ekonomiska styrmedlen ska bli träffsäkra, bland annat genom långsiktighet och genom strukturella åtgärder så att arbetet med färdplan 2050 med visionen om noll nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären ska kunna klara minst tvågradersmålet. Det finns många forskare som säger att det inte kommer att vara tillräckligt, vi behöver öka även ambitionen när det gäller gradersmålet.

Kontrollstationen 2015 blir därför en viktig avstämning. Före den tidpunkten behöver med stor nödvändighet ett bindande avtal kring målet för 2030–2040 finnas på plats, och minskningar med 30 procent till 2020 är en nödvändighet. Sverige har också aviserat och påtalat i EU-samtal och EU-överläggningar att detta är viktigt.

Den 10 oktober 2013 gav regeringen Naturvårdsverket och Energi-myndigheten i uppdrag att utarbeta ett underlag till kontrollstation 2015 för de klimat- och energipolitiska målen. Jag kallar det för ett ramverk. Vi må ha olika begrepp, men jag tror att vi har samma bild av att vi behöver den strukturen för att kunna arbeta vidare.

Herr talman! Utöver EU:s handelssystem är den svenska koldioxid-skatten oerhört träffsäker. Den rimmar väl med förorenaren-betalar-principen och borde kunna utnyttjas skarpare nationellt men också spridas globalt. Det skulle betyda oerhört mycket. Då skulle vi också kunna arbeta mycket mer framgångsrikt med att fasa ut fossil användning. Vi kan inte invänta koldioxidbeskattningen innan vi tar ett drastiskt steg för att få bort och fasa ut fossilsubventionerna. Det är subventioner som nu uppgår till 536 miljarder dollar årligen. 536 miljarder dollar årligen! De pengarna hade kunnat användas oerhört mycket bättre. Fossilanvändningen är för övrigt, enligt den senaste IPCC-rapporten, den allra största orsaken till de klimatförändringar vi nu står inför.

Herr talman! När det gäller frågan om antalet utsläppsrätter som har auktionerats ut har regeringen nyligen redovisat att den första auktionen av utsläppsrätter på den EU-gemensamma auktionsplattformen för den tredje handelsperioden ägde rum i november 2012. Totalt under 2012 såldes utsläppsrätter som för svenskt vidkommande motsvarar runt 60 miljoner kronor. Som Jens Holm har lyft fram här bör, enligt direktivet, 50 procent av intäkterna från handeln med utsläppsrätter gå till klimatåtgärder på både nationell och internationell nivå, vilket också ska rapporteras. Finansministern har i en debatt varit tydlig med att åtgärder och intäkter kommer att rapporteras. Även om regeringen har valt att inte öronmärka kommer man att rapportera klimatåtgärder och satsningar. De satsningar som har gjorts är, precis som Johan Hultberg har framfört, högre än de intäkter vi har fått.

Det är välkommet och viktigt att CDM granskas, men också att de flexibla mekanismerna utvecklas inför en framtida klimatregim vad gäl-

ler effektivisering, förutsägbarhet, kvalitetssäkring och transparens. Beslut om förbättringar kring detta kommer att tas på COP 19 i Warszawa. Jag vet, precis som jag sade för en stund sedan, att Sverige kommer att vara pådrivande där.

Under 2012 har flexibla mekanismer totalt gett 19 miljoner utsläppsminskningenheter i 42 länder. Den genomsnittliga kostnaden ligger på mellan 70 och 80 kronor per ton. Som jämförelse kan nämnas att den svenska generella koldioxidskatten är drygt 1 000 kronor per ton.

Herr talman! Sverige ska fortsätta att samarbeta med de länder som har högst ambitioner på klimatområdet och som vill gå före. Sverige vill nämligen vara i framkant, och jag skulle vilja säga att vi är i framkant. Med nationella och internationella åtgärder kan Sverige visa vägen för den omställning som är nödvändig, på hemmaplan såväl som internationellt. Ytterligare klimatinvesteringar på upp till 400 miljoner kronor föreslås i budgeten inför 2014.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga yrkanden.

(Applåder)

Anf. 43 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Anita Brodén. De rör främst CDM och uppköpen av utsläppskrediter i andra länder.

Min första fråga rör det långsiktiga klimatmål som regeringen håller på att ta fram för 2050. I det långsiktiga klimatmålet ska man inte använda sig av CDM, alltså uppköp av utsläppskrediter, för att uppnå målet. Allting ska göras på hemmaplan. Det är logiskt och följer precis det som EU-kommissionen numera rekommenderar i de långsiktiga målen, nämligen att det ska göras domestic – på hemmaplan – utan uppköp av utsläppskrediter. Om man tittar på andra jämförbara länder, till exempel Tyskland, Storbritannien och Danmark, ser man att de i sin klimatpolitik gör allting på hemmaplan redan här och nu. Jag vill understryka att till exempel Tyskland och Danmark har 40-procentiga minskningar till 2020 som klimatmål, precis som vi i Sverige.

Min första fråga till Anita Brodén är varför ni inte använder utsläppskrediter om det är så otroligt bra för klimatmålet 2050.

Min andra fråga rör CDM-projekten i sig. I regeringens budget ser man att ungefär hälften av CDM-projekten rör investeringar i så kallade multilaterala fonder. Kolprojektet i Kina, som Sara Karlsson tog upp tidigare, finns med där. Det storskaliga vattenkraftsprojektet i norra Indien, Rampurprojektet, som är extremt kritiserat finns med där. Jag undrar varför ni går in i de storskaliga fonderna när ni inte har minsta möjlighet att påverka innehållet i projekten.

Anf. 44 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Tack för frågorna!

Detta är oerhört viktiga frågor. Det känns egentligen som att man skulle behöva ta mycket längre tid för att diskutera bara de här frågorna och borra djupt i dem.

Min tanke och min tro är att när Naturvårdsverket och Energimyndigheten, som nu precis har fått uppdraget, återkommer med sitt ramverk,

sin plan, finns det stor anledning för oss att över alla partigränser diskutera vidare.

Det viktiga för oss här och nu är att vi vill använda alla verktyg i verktygslådan. Vi tror på möjligheten att, precis som lyfts fram, arbeta internationellt. Vi ser att det finns många framgångsmöjligheter i form av internationella avtal och genom att använda CDM. Vi ser energieffektiviteten. Vi ser kostnadseffektiviteten. Där har vi varit tydliga med vilka prioriterade områden vi vill använda oss av. Det handlar bland annat om förnybar energi, energieffektivitet och avfall.

Men det krävs transparens, och vi är de första att erkänna att vissa av projekten inte varit lyckade. Det är därför vi är noggranna med att följa upp och se till att det blir riktigt bra projekt. Det handlar om 42 länder där vi får vara med. Det tycker jag är fantastiskt, och det vill jag gärna fortsätta med. Vad som kommer att hända 2050 vet vi inte. Det är ett antal år dit, och här tror jag att vi kommer att få revidera åt alla håll och kanske hitta nya instrument.

Vi tror på marknadsmässiga lösningar och på att vi ska jobba såväl nationellt som internationellt.

Anf. 45 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Kan Anita Brodén då förklara på vilket sätt investeringar i en kolgruva i Kina har med förnybar energi att göra? Hon sade att det var ett prioriterat mål. Eller vilken annan kategori faller det under?

Det jag säger är att ni, Anita Brodén, inte har någon som helst möjlighet att påverka innehållet i de fonder som ni går in i. Om det fanns någon form av trovärdighet i den politik ni bedriver skulle ni inte investera pengar i de fonderna. Jag tror att ni gör det för att det är fråga om enkla investeringar. Ni går in med pengar, och sedan kan ni tillgodoräkna er det som om ni hade gjort utsläppsminskningar på hemmaplan. Er politik handlar om att ni köper utsläppskrediter för motsvarande 30 procent av det svenska klimatmålet. Det är 30 procent klimatåtgärder som inte blir vidtagna i Sverige på grund av att ni köper billiga utsläppskrediter.

Jag skulle också vilja fråga om utsläppsmålen för 2050. Jag har diskuterat frågan med Roger Tiefensee, som från Centerpartiets håll säger att när det gäller målet för 2050 ska man inte använda CDM, uppköp av utsläppskrediter, för att nå det. Som jag sade kan man se att det är den generella trenden, och det som också EU rekommenderar. Länder jämförbara med Sverige använder över huvud taget inte uppköp av utsläppskrediter i dag. Därför vill jag fråga Anita Brodén: Eftersom du tycker att CDM är bra borde väl Folkpartiet driva att det ska finnas en mängd CDM i klimatmålet för 2050? Om det är så bra i dag, varför driver ni då inte att det ska vara en bärande del också i den framtida klimatpolitiken?

Anf. 46 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Det övergripande målet handlar inte om vilka verktyg vi använder, utan det övergripande målet måste vara att vi ska efterlämna en jord i ekologisk balans. Då handlar det om noll nettoutsläpp. Det måste vara det övergripande målet. Vilka verktyg vi sedan använder måste hela tiden utvärderas.

Prot. 2013/14:22
6 november

*Riksrevisionens
rapport om utsläpps-
handel för att begränsa
klimatförändringen*

Jag sade tidigare att vissa saker inte har fungerat, men många bra projekt har kommit till stånd tack vare de flexibla mekanismerna. Det kan handla om solenergilösningar i Afrika. Det kan handla om energieffektiva lösningar på andra håll i världen. De exempel på projekt som Jens Holm tar upp skulle jag tro syftar på Världsbanken där vi har gått in och där vi inte, vilket jag beklagar, har haft den insyn som jag tycker att vi borde ha. Det har miljöministern tagit till sig och här i kammaren sagt att hon vill ta upp det med ansvariga för att se hur vi ska kunna öka transparensen. Det gäller de storskaliga projekten där vi inte riktigt har haft transparens.

Det finns instrument för att hela tiden kontrollera att de flexibla mekanismerna används, att CDM används som det är tänkt. Det stramas upp undan för undan, men det är FN-lett. Vi behöver jobba vidare, och jag tycker inte att vi ska kasta ut barnet med badvattnet utan i stället utveckla system som fungerar.

(Applåder)

Anf. 47 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Riksdagskolleger och åhörare! Dagens debatt utgår från en rapport från Riksrevisionen om utsläppshandeln för att begränsa klimatförändringen samt den skrivelse som regeringen lämnat till riksdagen med anledning av Riksrevisionens rapport. Det är ett bra tillfälle att ha en diskussion eftersom världens klimatförhandlare träffas nästa vecka i Warszawa för ytterligare ett klimatmöte. Syftet med det mötet är att få fram en tidsplan för hur man ska förhandla för att sedan 2015 kunna ha det klimatmöte som är planerat att hållas i Paris och då få ett globalt bindande avtal som omfattar alla länder och alla utsläpp. Det är oerhört viktigt. Därför är det bra att nu ha den här debatten, blicka framåt och diskutera vad vi behöver göra för att klara klimatmålet, tvågradersmålet, och få till stånd ett globalt bindande avtal.

Det ska sägas, herr talman, att Riksrevisionens rapport och kritiken i den främst berör uppbyggnaden av handelssystemet, framför allt den andra handelsperioden. Sedan dess har det skett ett antal förbättringar av systemet. Under den andra handelsperioden fick man till exempel bara auktionera max 10 procent av utsläppsrätterna. I den tredje handelsperioden, som vi gått in i 2013, kan man auktionera upp till 50 procent, vilket är bra. Det är en bra förändring, och som centerpartist tycker jag att auktionering i så stor utsträckning som möjligt ska användas i stället för tilldelning utifrån historiska referenser.

Herr talman! Vi ser att handelssystemet kommer att bidra till att EU når sina mål till 2020. Problemet är – det tror jag att vi alla är överens om – att 2020-målen inte leder oss till de långsiktiga målen, till 2050-målen som EU satte upp under det svenska ordförandeskapet, alltså att EU ska minska utsläppen med 80–95 procent till 2050. Det är de långsiktiga målen vi måste ha i sikte när vi diskuterar handelssystemets funktion.

Vi måste konstatera att EU:s utsläppshandelssystem är det viktigaste gemensamma instrument vi har inom EU. Det är viktigt att vårda och utveckla systemet, som är ett marknadsbaserat system. Vi ska vara klara över att prissignalerna på marknaden för utsläppsrätter inte är tillräckligt tydliga i dag. De är inte tillräckligt tydliga för att ge de investeringar vi behöver för att nå de långsiktiga målen. Det ska vi erkänna klart och

tydligt. Vi ska också erkänna att det finns en historisk orsak till det. Johan Hultberg och flera andra har varit inne på det, nämligen att tilldelningen initialt var alltför frikostig. Dessutom har vi haft en ekonomisk kris som gjort att vi har ett stort överskott av utsläppsrätter.

Då är frågan hur vi kan hantera detta överskott. Sverige har stöttat EU-kommissionens förslag att göra en så kallad backloading, alltså flytta fram utsläppsrätter från en tidigare handelsperiod till en senare. Det var det bästa förslaget som fanns tillgängligt. Det har funnits andra förslag; UK har nämnts i debatten. Centerpartiet har förespråkat en så kallad set-aside, det vill säga att man kunde plocka ut utsläppsrätter från handelssystemet. Problemet är att det förslaget inte fanns på bordet. Vi ska alltså inte lura oss själva här. Sverige har stöttat det bästa förslag som fanns tillgängligt. Samtidigt är regeringen i skrivelsen mycket tydlig med att kommissionens förslag sannolikt inte är tillräckligt för att åstadkomma den önskade effekten, att leda oss mot de långsiktiga målen.

Frågan blir vad mer vi kan göra, förutom backloading. Ett sätt är att höja klimatmålet till 2030. Då ligger det redan i systemet, bubblan sjunker och vi får en bättre prissignal. Ett annat sätt är, som jag nämnde, att göra en set-aside, att plocka ut utsläppsrätter. Vi har inom EU ett års utsläppsrätter som ligger och skvalpar. Det är det som trycker ned priset.

Jag tror inte att detta med ett prisgolv är ett lika bra sätt som att höja målen eller att göra en set-aside och plocka ut utsläppsrätter ur systemet.

En annan del är att ha bindande mål till 2030 och 2040. Det är en nog så viktig del i att få tydliga prissignaler till dem som ska investera och göra investeringar klimatsmart.

Herr talman! När vi talar om utsläppshandelssystemet är det också viktigt att diskutera vilka utsläpp som ska ingå i systemet. EU:s beslut att ta in flyget i handelssystemet har lett till en intressant följd effekt. Vi hade i går i utskottet en subsidiaritetsprövning om just den följd effekten, där FN:s internationella luftfartsorganisation ICAO på sitt möte i september i år förklarade sig villigt att ta fram ett system för att sätta pris på flygets utsläpp. Det är en direkt följd av att EU valde att ta med flyget i utsläppshandelssystemet. Både länder och organisationer blev stressade av det, för det fanns också andra ländergrupper som sade att de kanske ville följa efter.

Vi ska ha klart för oss att detta är något historiskt. Bakgrunden till att vi inte kan lägga en skatt på flygbränsle är Marshallplanen efter andra världskriget. Enligt Marshallplanen skulle man stimulera handel och rörlighet, och därför fick man inte lägga skatt på vare sig flygets eller sjöfartens bränsle. Vi lever fortfarande kvar i det. Jag tycker att vi borde ha kommit ur postkrigstraumat och insett att vi nu har andra problem att ta tag i.

Icke desto mindre är det historiskt att ICAO nu har sagt att vi kan ha ett marknadsbaserat system och sätta pris på flygets utsläpp. Jag noterar att ingen från oppositionen har tagit upp detta, som jag tycker är historiskt och som vi hade på bordet i utskottet i går. Om vi hade följt oppositionens väg och i stället lagt skatt på flygbiljetter – observera: på flygbiljetter, inte på flygets utsläpp – som oppositionen föreslog och fortfarande har förslag om, så hade vi inte varit där. Då hade vi inte stressat ICAO. Vi hade kanske fått en annan prissignal för flygtrafik som startar och

landar i Sverige, men vi hade inte varit där vi är nu när EU har beslutat att ta med flyget i utsläppshandelssystemet.

När vi gör förändringar i utsläppshandelssystemet ska de vara långsiktiga och bära mot det långsiktiga målet. Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 48 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Du lyckades jaga upp mig ändå, Roger Tiefensee! Jag hade inte tänkt begära replik, men så kom dessa upprepade pikar mot vår flygskatt, ungefär som om vi någonsin skulle ha varit emot att man tar in flyget i EU:s utsläppshandel.

Vi har haft synpunkten att flyget borde ha en egen bubbla i utsläppshandeln, alltså att man har flyget för sig och industrin för sig, för att undvika den situation vi har i dag, där flyget betalar bara för koldioxiden, trots att flygets totala klimatpåverkan egentligen är dubbelt så stor när man också räknar in kväveoxid, vattenånga och så vidare. Flyget handlar med samma utsläppsrätter som industrin, vilket blir väldigt skevt. Detta är dock inte detsamma som att vi har varit mot det.

Vi har däremot sett behov av att komplettera med en flygskatt, särskilt innan detta med utsläppshandeln fanns på plats. Det är egentligen här som jag ser skilljelinjen. Alla partier här i kammaren vill att vi ska jobba internationellt inom EU, oavsett om det gäller utsläppshandel för flyget eller att skärpa upp utsläppshandeln – möjligen har Moderaternas hållning varit lite oklar. I vilket fall som helst är vi överens om detta.

Frågan är vad vi ska göra i Sverige när vi ser att vi inte ännu har fått gehör för det vi vill. Utsläppshandeln levererar i dag inte det den skulle. Ska vi bara jobba för att förstärka den i EU, även om det kan ta lång tid, eller kan det finnas behov av kompletterande åtgärder i Sverige, till exempel en flygskatt eller ett prisgolv? Jag tror inte att man försämrar möjligheten att få igenom förbättringar i EU för att länder har kompletterande åtgärder. På samma sätt som EU kunde stressa ICAO kan enskilda medlemsländer som går före och exempelvis har flygskatt eller andra kompletterande åtgärder stressa EU. Blir de tillräckligt många är det något som stressar EU och gör det lättare att komma fram också på EU-nivå.

Anf. 49 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att om Helena Leander hade tyckt att denna historiska händelse med ICAO hade varit viktig hade hon nämnt det i sitt anförande. Nu gjorde du inte det, Helena, utan du talade dig varm för er flygskatt, vilket är en skatt på, nota bene, flygbiljetter. Det låter jättebra med en flygskatt, men vi får inte lägga skatt på flygbränsle, vilket jag beklagar.

Som jag sade borde vi ha kommit ur postkrigstraumat, och vägen ur det är just den väg som ICAO har öppnat och som öppnades tack vare att vi var tydliga med att vi ville få in flyget i systemet för handel med utsläppsrätter.

Det kan vara viktigt att komplettera handelssystemet med nationella åtgärder, och Helena Leander lyfter fram just detta med prisgolv. Om Sverige skulle lägga ett prisgolv på utsläppsrätter inom befintligt system

innebär det att vi skulle pressa ned priset ytterligare inom den bubbla som finns inom EU. Det skulle vara väldigt oklokt. Dels skulle vi meka med konkurrenssituationen, vilket är oklokt i sig, dels skulle vi inte vinna något när det gäller att minska utsläppen totalt sett.

Jag tycker att prisgolv är en dum åtgärd. I stället skulle vi sänka taket och se till att få bort överskottet. Ska man diskutera prisgolv ska man göra det på EU-nivå. Jag uppfattar att Helena Leander med sin kläm-käcka Sverige-ska-gå-före-princip tycker att vi ska ha ett prisgolv i Sverige. Det är dubbelt dumt, tycker jag.

Anf. 50 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag ska medge att jag inte alltid lyckas, men jag har i alla fall ambitionen att i mitt anförande hålla mig till det som debatten handlar om. I det här fallet var det en skrivelse från regeringen om Riksrevisionens granskning av utsläppshandeln. Det handlade inte om framgången i ICAO eller över huvud taget om de frågorna. Därför nämnde jag det inte i mitt anförande. Det var måhända dumt. Jag kanske skulle ha broderat ut och pratat om alla möjliga saker, men jag gjorde inte det.

I vilket fall som helst får vi inte lägga skatt på flygbränslet. Det skulle annars vara det rimliga i väntan på att man får en fungerande utsläppshandel, gärna på global nivå. Men eftersom vi inte får det och vi ser att flyget hela tiden ökar allt kraftigare och att det står för stora utsläpp behöver vi göra något. Läger man en skatt på flygbiljetter, precis som en rad andra länder har gjort, bland andra Storbritannien, Irland, Tyskland, Österrike och Frankrike, kan man åtminstone dämpa något av ökningen och låta flyget betala lite mer av den miljökostnad som man faktiskt orsakar.

Sedan vill vi så klart få igenom lösningar på internationell nivå. Det gäller även detta med utsläppshandel. Det bästa vore om vi kunde styra upp EU:s utsläppshandel. Men ska vi i väntan på detta låta vår svenska industri gå miste om de prissignaler som kan gynna industrin på sikt? Om man redan nu har ett omställningstryck gör det att svensk industri ställer om, går före och tar fram klimatsmarta produkter, vilket jag tror är en vinnarlösning i längden.

Visst vore det trevligt om vi inte behövde detta, och visst är det tråkigt om det innebär att utsläppen flyttar någon annanstans. Men som det är nu har systemet redan havererat. Det är redan så lågt pris. Det finns redan ett så stort överskott av utsläppsrätter att ytterligare överskott inte kommer att påverka mer än på marginalen. Det är därför som vi tycker att man åtminstone måste ha en omställning i Sverige.

Anf. 51 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Helena Leander har helt rätt i att det är en skrivelse om utsläppshandelssystemet som vi diskuterar. Jag talade om vad utsläppshandelssystemet har omfattat och kan omfatta. Där är flyget ett exempel. Helena Leander valde, vilket jag tydligt hörde, att brodera ut inom andra områden – vad vi skulle göra nationellt och så vidare. Man kan ju välja vad man broderar ut om. Jag noterar bara att Helena Leander inte tyckte att detta med ICAO, att vi får in flyget i utsläppshandelssystemet och får en global mekanism för att sätta pris på flygets utsläpp, var ett historiskt

beslut. Jag tycker att det är historiskt. Jag beklagar att inte Helena Leander ser storheten i det.

Helena Leander väljer att fortsätta tala om prisgolv. Jag tror att det viktiga är att få till en bra prissignal, sänka taket och få en prissignal som ett tryck uppifrån. Ett prisgolv i Sverige skulle innebära sämre konkurrenskraft för våra företag, och det skulle inte påverka utsläppen inom EU och inom bubblan alls.

Då har vi inte vunnit något. Vi har bara varit inne och mekat i systemet. Det tror jag är dumt. Vi ska ha långsiktiga förändringar, som att locka in flyget i handelssystemet och få en följeffekt som är historisk. Det är den typen av förändringar som vi ska göra. Vi ska ha klart för oss, när vi gör förändringar, vad vi vill ha för effekt.

EU skulle kunna visa ledarskap just nu, eftersom man i och med EU:s utsläpp för 2012 nästan har uppnått 2020-målet. Det skulle vara en väldigt enkel åtgärd att höja målet till 30 procent redan till 2020. Vi är nämligen på väg att nå dit. Det skulle öppna för tryck i klimatförhandlingarna, och det skulle ge den här prissignalen på ett smart sätt till både svenska och europeiska företag.

(Applåder)

Anf. 52 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi som sagt betänkande MJU3, *Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen*.

Inledningsvis vill jag säga att vi sverigedemokrater principiellt inte har ifrågasatt systemet med utsläppshandel även om systemet har visat sig ha ganska stora brister när det gäller till exempel momsbedrägerier. Riksrevisionens invändningar ser jag i allt väsentligt som relevanta utifrån de givna förutsättningarna.

Det kan tilläggas – några debattörer har tidigare tagit upp det – att problemet med de alltför låga priserna på utsläppsätter har en stor förklaring i att vi har haft en lågkonjunktur som vi ännu inte har tagit oss igenom. Det är många krisande länder i Europa som behöver få fart på sin ekonomi.

Dock menar vi från Sverigedemokraternas sida att om handeln med utsläppsätter ska få någon signifikant effekt på de globala utsläppen av växthusgaser räcker det inte med att EU gör stora utsläppsminskningar. Jag är inte den första som tar upp det i dag.

Jag har vid tidigare tillfällen ifrågasatt att Sverige ensidigt ska tillämpa en gå-före-politik med stora mål om utsläppsminskningar jämfört med vår omvärld. Detta har jag bland annat motiverat med att Sveriges utsläpp är väldigt beskedliga jämfört med övriga industriländers och att våra utsläppsminskningar i praktiken saknar en mätbar effekt på koncentrationen av koldioxid i atmosfären.

Samtidigt får en väldigt ambitiös politik på området återverkningar på landets ekonomi. Det blir mindre pengar över till sådant som barnomsorg, skola, äldreomsorg, pensioner och jobbskapande reformer. Det inverkar naturligtvis också på svensk konkurrenskraft.

Herr talman! I Sverige tycker jag inte att vi har någonting att skämmas över när det gäller utsläpp av koldioxid. Trots att Sverige är ett av världens mer nordligt belägna länder, med det klimat som det innebär, är

vi relativt små förbrukare av fossil olja och kol. En stor grund i detta är givetvis att vi på 80-talet ungefär halverade vår oljeanvändning. Tidigare använde vi olja i stor utsträckning, bland annat till uppvärmning. Vår elproduktion är som sagt också i princip fri från koldioxidutsläpp och användning av fossila bränslen.

I dag handlar debatten om den europeiska klimatpolitiken. I dag har mycket av den politiska retoriken hos föregående talare gått ut på att Sverige ska vara pådrivande för att EU ska anta en ännu mer ambitiös gå-före-politik gentemot resten av världen. Vissa menar att den beslutade 20-procentsminskningen till 2020 i stället ska bli 30, 40 eller någon annan siffra – det är lite olika bud. Men även här bör och måste man kanske ifrågasätta den faktiska effekten av att EU ensidigt minskar sina utsläpp. EU är förvisso en 50 gånger större enhet än Sverige, men EU består likväl bara av 7 procent av världens människor.

För att göra en bedömning av läget, för egen del, har jag hämtat de siffror som jag kommer att använda fortsättningsvis hos Emission Database for Global Atmospheric Research, Edgar.

De här siffrorna sträcker sig förvisso bara till 2011, men man kan ändå dra en del slutsatser. Kina har under 2000-talet ökat sina utsläpp motsvarande alla EU:s utsläpp sammantaget gånger 1,6. Då är naturligtvis de senaste två åren, 2012 och 2013, inte medräknade. Kinas ökning under elva år är alltså 1,6 EU.

Att ett land som utvecklas ekonomiskt också ökar sina utsläpp är mer eller mindre ofrånkomligt. Hundratals miljoner kineser har givetvis samma människovärde som vi här i Europa. Många har gått från extrem fattigdom och misär till att bli en del av en växande medelklass i Kina. Det tycker jag är någonting som är mycket gott, även om det finns mer att önska av den kinesiska staten på en lång rad områden.

Vad vill jag nu ha sagt med det här? Jo, jag menar att Sverige och Europa gör stora felsatsningar inom klimatpolitiken så länge de går ut på att man ska gå före med kostsamma utsläppsminskningar som bara sker här, för vi kan de facto inte på egen hand påverka de globala utsläppen i någon signifikant utsträckning genom skatter och utsläppshandel. Matematiken är egentligen ganska enkel. EU står för ca 11 procent av de globala utsläppen. Om hela EU minskar utsläppen till noll redan i morgon är utsläppen globalt tillbaka på dagens nivåer redan efter tre fyra år, i huvudsak därför att andra länder går från fattigdom till mer drägliga levnadsförhållanden. Detta faktum kan man inte blunda för när man utmejslar politiken.

Vissa debattörer, kanske inte just här i dag men vid många andra tillfällen, vill göra gällande att olika klimatpolitiska insatser är lönsamma. De är faktiskt motsatsen. De kostar extrema summor pengar.

I stället för att satsa pengar på en gå-före-politik, vare sig det gäller Sverige eller EU, menar jag att man ska gå den enda framkomliga vägen, som faktiskt är teknikutveckling, såvida vi inte kan förmå människor att frivilligt stanna kvar i fattigdom, men det är väl en del moraliska problem med det.

Herr talman! Jag ska avsluta mitt anförande med att citera den danske professorn Bjørn Lomborg. Jag vet att han inte är en speciellt populär klimatdebattör i alla läger i denna kammare. Han ingår kanske inte i kategorin så kallade seriösa forskare, vilken man endast kan tillhöra om

man okritiskt omfamnar det mest planekonomiska tänkandet när det gäller framtidens miljöutmaningar.

Nåväl, Lomborg skrev i alla fall så här i Svenska Dagbladet för inte speciellt länge sedan:

”Den obekväma sanningen om klimatförändringen är att såvida vi inte gör grön energi betydligt billigare kommer vi (speciellt i utvecklingsländerna inklusive Kina och Indien) att fortsätta använda fossila bränslen. I denna stund spenderas miljarder på subventioner av ineffektiva men samvetsdövande solpaneler. Om vi verkligen vill ha en förändring måste vi satsa på forskning och utveckling för att med nydanande idéer få ner priset på nästa generation grön energi.

Vi kommer aldrig att lyckas göra fossila bränslen så dyra att ingen vill ha dem. Men vi kan på sikt forska fram grön energi som är så billig att alla vill ha den.”

Det är precis så. Den rika världen kommer aldrig att kunna förmå utvecklingsländerna att avstå från ekonomisk tillväxt. Därför bör merparten av den rika världens utsläppsminskningssambitioner riktas om till energiforskning för att få fram energislag som på marknadsmässig grund konkurrerar ut de fossila bränslena. Jag är helt övertygad om att detta är möjligt.

Anf. 53 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Om det bara vore sverigedemokratiska klimatförnekare som för den här sortens resonemang skulle man kanske kunna leva med det, men eftersom liknande resonemang om att Sverige är så litet och därför inte behöver göra någonting även förs av ingen mindre än vår statsminister tycker jag att det förtjänar att bemötas.

Man skulle kunna tänka sig att det sattes en gräns så att bara länder som har en miljard invånare skulle behöva bry sig om klimatet; alla andra kunde gå hem och lägga sig. Väldigt praktiskt för oss som råkar ha delat in vårt land så att vi inte är så många här, men kanske inte särskilt rättvist. De flesta länder har inte en miljard invånare, inte ens i närheten. Men det är just summan av alla människor i små och stora länder som bidrar till utsläppen.

I Sverige har vi utsläpp på kanske sex ton per person när man räknar med de utsläpp som sker i Sverige. När vi även räknar med de utsläpp som vi orsakar utomlands med konsumtion, import och export är det kanske det dubbla. Vad är då en hållbar nivå? Egentligen ska utsläppen ned mot noll, eller åtminstone under ett ton per person brukar man prata om.

Vi har alltså en resa att göra i Sverige. Vi kan inte luta oss tillbaka och säga att vi har gjort vårt; nu är det andra som ska göra jobbet. Så länge vi har ohållbart stora utsläpp och så länge vi har utsläpp som ligger högre än det globala snittet måste vi ställa om i Sverige.

Det är ingen idé att skjuta upp den frågan. Det blir inte billigare av att vänta, tvärtom. Om vi redan nu gör rätta investeringar i den klimatsmarta tekniken i stället för att bygga in oss i ett fortsatt fossilberoende kommer vi att ha igen det. Den omställningen kommer vi att behöva göra. Vad är det vi ska vänta på? Ska vi vänta på att Kina har vuxit klart så att Kina sedan kan plana ut på den utsläppsnivå där vi är nu, och sedan ska alla börja minska sina utsläpp? Är det inte bättre att vi börjar här och nu? Då måste Sverige ta sin del av ansvaret.

Anf. 54 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Helena Leander missade som vanligt att berätta att Sverige inte bara är litet i den stora världen utan också har den industrialiserade världens absolut lägsta utsläppsnivå, möjligen med något enstaka undantag. Det tycker jag är väldigt viktigt i sammanhanget. Vi gjorde en stor omställning redan innan klimatfrågan kom upp på dagordningen, nämligen på 80-talet när vi slutade värma upp våra hus med olja och i större utsträckning gick över till andra uppvärmningssätt. Bland annan halverade vi användningen av olja.

Jag ser stora problem med de alltför höga tonerna i debatten och de höga ambitionerna därför att det driver fram diverse panikåtgärder, som jag menar slår bakut. Till exempel ser vi hur vi förstör våra landskap med vindkraft – som inte gör att utsläppen minskar utan snarare ökar – inte därför att klimatet skulle vara ett problem utan för att man är mot kärnkraft.

Jag tycker däremot att kärnkraft är ett bra alternativ, och inte bara när det gäller utsläpp. Jag menar att det är där lösningen är för framtiden, även i utsläppsfrågan och även för andra länder, om vi kan utveckla säkrare kärnkraftverk som vi kan känna oss trygga med och som kan producera stora mängder el billigt. Den möjligheten finns, alla möjligheter finns, för att utveckla nästa generations kärnkraftverk, så kallad generation 4. Vi har duktiga forskare på det här i Sverige som tyvärr inte får medel för att kunna bedriva den forskningen.

Anf. 55 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Visst skulle jag kunna berätta att det finns andra länder i den industrialiserade världen som har större utsläpp än Sverige. Men vad hjälper det så länge våra utsläpp är ohållbart stora? Vi kan inte gömma oss bakom andra.

Självklart måste alla andra länder också ta sitt ansvar. Men vi råkar vara svenskar; vi råkar vara ledamöter i Sveriges riksdag. De utsläpp som vi har lättast att påverka är de svenska utsläppen. Så länge de är ohållbart stora måste de ned. Sedan får andra länder göra sin hemläxa. Jag tror inte att det blir svårare om vi visar att det går, tvärtom. Om vi visar att det går att ställa om utan att hota jobb och välfärd blir det fler som vill följa efter.

Vi kan ha olika åsikter om vilken energipolitik som är den bästa. För egen del tror jag kanske inte att en massiv utbyggnad av kärnkraften runt om i världen skulle vara något särskilt hållbart när man tittar på även andra aspekter än bara klimat. Oavsett vilket är det rörande att Josef Fransson ändå vill ha någon form av energipolitik för minskat fossilberoende. Det är väl så man får tolka det här? Om vi åtminstone kan vara överens om att vi behöver ställa om energisystemet är det en början.

Självklart ska vi investera mycket i forskning. Men att bara lägga pengar på forskning och hoppas att det ska lösa sig är lite klen. Sådana saker som hur vårt samhälle ser ut är viktiga – om vi bygger vägar eller järnvägar, om vi bygger våra hus så att människor lätt och smidigt kan ta sig dit de ska eller om de måste åka bil hela vägen, om de är isolerade eller inte. Det är sådant som vi bygger gemensamt i ett samhälle. Det är ingenting som bara handlar om att forska fram lösningar. Det handlar om hur vi bygger samhället, och vi måste ha en politik för det.

Att bara peka på andra länder och säga att de ska göra någonting gör att vi missar möjligheterna i Sverige. Om vi ställer om nu kan vi skapa ett samhälle där det är lättare att vara klimatsmart och där den som vill kan ta sitt klimatansvar och kan göra det på ett lätt och smidigt sätt. Man måste inte ha det både krångligare och dyrare. Det behöver vi en politik för.

Anf. 56 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det var kanske inga direkta frågor, som jag uppfattade det, i repliken från Helena Leander. Om vi kan komma överens om att den klimatpolitik som förs i Sverige faktiskt kostar pengar, att det tas pengar från andra delar av ekonomin för att satsa just på klimatpolitiken – bara så att vi är överens om det fundamentet i den här diskussionen – blir frågan: Finns det inte ganska många andra fickor att stoppa pengar i med de utgångspunkter som jag åtminstone hävdar men som Helena Leander inte vill se, att Sverige är det lilla land som initialt har väldigt låga utsläppsnivåer? Har vi inte brister i sjukvård, skola, omsorg, pensioner? Har vi inte pensionärer som lever med väldigt små marginaler? Har vi inte de problemen? Kan vi bara ta medel från statsfinanserna och lägga över på det här utan att det får allvarliga verkningar på vårt samhälle i övrigt? Jag är inte av den uppfattningen.

Anf. 57 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna och Josef Fransson tycker inte att vi ska minska våra utsläpp i Sverige och inte i EU. Vi ska i alla fall inte ensidigt göra det. Det är uppenbarligen någon annan som ska göra det. Då måste jag fråga Josef Fransson: Vem är det i världen som ska minska sina utsläpp?

Jag har en annan fråga till Josef Fransson. Jag läste för ett tag sedan vad Thoralf Alfsson skrev på sin tidigare blogg under rubriken Klimathysteri: Jag har inte sett några problem och definitivt ingen global uppvärmning. Detta skrev Thoralf Alfsson, som är riksdagsledamot för SD.

Sverigedemokraterna i Simrishamn vill lägga ned allt miljöarbete i kommunen, har tidningen Ystads Allehanda rapporterat om, därför att den globala uppvärmningen inte finns. Koldioxidutsläpp leder inte till någon uppvärmning. Nu vill jag veta vad Josef Fransson, Sverigedemokraterna, tycker: Finns det en global uppvärmning? Är det i så fall ett problem, och behöver utsläppen minska?

Man skulle kunna tycka att vi kan strunta i den här debatten. Det är bara Josef Fransson och Sverigedemokraterna, och vem bryr sig om dem? Problemet är större än så. Det är ju Sverigedemokraterna som gör att den borgerliga regeringen får igenom nio av tio förslag i denna kammar. Sverigedemokraterna har inte ett enda konkret förslag i det här betänkandet, ingen motion, ingenting.

Vad tycker egentligen Sverigedemokraterna om utsläppshandel? Vilka förslag har ni för att reformera det här systemet? Tycker Josef Fransson att det fungerar bra? Vill ni ha färre utsläppsrätter så att man får upp priset? Vill ni se till att intäkterna går till klimatåtgärder? Vill ni ha obligatorisk ajournering när det gäller utsläppsrätterna?

Det är några viktiga frågor som vi debatterar här, och Sverigedemokraterna har inte ett enda konkret förslag. Berätta nu för oss, Josef Fransson!

Anf. 58 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det var väldigt många frågor. Jag kan börja med att säga att vad min kollega Thoralf Alfsson skriver som enskild riksdagsledamot på sin blogg är ganska irrelevant för den här debatten. Jens Holm kanske inte håller med mig. Det finns ganska många ledamöter i den här kammaren som har uppfattningar i en rad olika frågor som inte alltid överensstämmer med partilinjén.

Egentligen är det väl samma sak när Jens Holm frågar mig vad Josef Fransson tycker. Det är inte relevant, eftersom jag är här för att representera mitt partis åsikter. Det kan vi ta ut i korridoren efteråt i så fall.

Mitt parti gör ett ställningstagande som kort och gott är att vi är för utsläppshandelssystemet i EU. Givetvis måste de brister som uppdragas i systemet täppas till, till exempel momsbedrägerierna. Men vi har som utgångspunkt att vi inte ska öka ambitionerna i EU ensidigt om vi inte kan få med resten av världen, eller stora delar av världen åtminstone, på liknande system och liknande avtal om utsläppsminskningar. Annars får EU:s utsläppsambitioner endast konsekvensen att Europas ekonomi försämras och att europeiska industrijobb flyttar till de delar av världen som struntar i de här frågorna. Det blir effekten.

Jag hinner inte ta fler frågor. Du får ställa dem igen.

Anf. 59 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ifall jag någon gång sade att jag ville veta vad Josef Fransson tycker var det självklart Sverigedemokraternas åsikt som jag ville höra. Men det är du som står här i talarstolen, Josef Fransson, så jag talar till dig.

Anledningen till att jag frågar ifall Sverigedemokraterna anser att den globala uppvärmningen finns över huvud taget, och ifall det är någonting vi behöver göra någonting åt, är att det finns ett antal ledande företrädare för Sverigedemokraterna som uppenbarligen förespråkar att den globala uppvärmningen inte finns. När man lyssnar på Josef Fransson berättar han bara allt vad Sverigedemokraterna inte vill göra för att minska våra utsläpp.

Då blir man lite orolig, och då undrar man: Är det baserat på någon lomborgsk argumentation, som Josef Fransson tidigare citerade, att det inte är kostnadseffektivt, att vi väntar och att vi ska låta andra göra det? Eller är argumentationen baserad på uppfattningen att den globala uppvärmningen egentligen inte finns? Jag tycker att det är ganska viktigt och relevant för debatten att veta vad Sverigedemokraterna egentligen tycker.

Sedan tycker jag också att det är viktigt, Josef Fransson, att ni i Sverigedemokraterna kan berätta vad ni tycker i det konkreta ärendet, eftersom ni inte har lagt ett enda konkret förslag i detta konkreta ärende om hur man ska kunna förbättra utsläppshandeln och minska utsläppen. Då utgår jag från, Josef Fransson, att Sverigedemokraterna tycker att den borgerliga regeringens politik i allt väsentligt är jättebra. Vi ska sitta med armarna i kors, och vi behöver inte göra någonting. Annars får du berätta här och nu vad er politik egentligen är.

Anf. 60 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Till att börja med är sverigedemokratisk politik en ganska frihetlig politik, där man värnar svensk självständighet och där man ser problemen med att politisk makt flyttas ut från Sverige. Vi vill inte ha någon världsregering som ska sitta och bestämma över klimatpolitiken, som man i vissa klimatdebatter ibland kan få intrycket att vissa vill.

Om den globala uppvärmningen finns: Ja, hundra år har gått, och då har jordens temperatur ökat med 0,8 grader. Det råder väl ingen tvekan om den saken. Ska man tro forskningen står mänsklig påverkan för merparten av den ökningen. Jag tror att debatten kommer att fortsätta ganska lång tid framöver om hur stor den mänskliga påverkan är och så vidare. Det kan vi nog diskutera i många årtionden till.

Jag menar fortfarande att om vi i Europa ensidigt sänker våra utsläpp och de andra inte gör det spelar det ingen roll, eller får det åtminstone ingen signifikant mätbar effekt, om utvecklingen ser ut som den gör i resten av världen. Då menar jag att det vi faktiskt kan göra är att satsa stora medel på att ta fram nästa generations energiframställning. Det är till exempel generation 4 av kärnkraft som i relativ närtid har en enorm potential att fungera och bli sann.

Anf. 61 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Josef Fransson sade i sitt anförande att Sverige inte ska ha en gå-före-politik när det gäller klimatet. En tydlig del av den svenska klimatpolitiken är omställningen till att gynna förnybara bränslen. Biobränslena i den svenska energimixen är större än oljan. Det är svenska gröna näringar, jord- och skogsbruk, som levererar de biobränslena, Josef Fransson. Förutsättningen för att de ska vara konkurrenskraftiga är att biobränslen är befriade från skatt och att fossila bränslen har en skatt för sina utsläpp.

När Josef Fransson går på här kan jag inte tolka honom på annat sätt än att han menar att den konkurrensfördel som biobränslen har i dag ska tas bort. Då tycker jag att Josef Fransson ska säga det tydligt till de människor som bor och driver företag på landsbygden, för deras verksamhet skulle missgynnas kraftigt av den klimatpolitik som Josef Fransson just har förespråkat här i riksdagens kammare.

Anf. 62 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det här är en mycket intressant diskussion. Jag gissar att Roger Tiefensee till och med har läst min motion i ämnet. Vi kommer att få anledning att återkomma till det här på ett bredare plan.

Det jag har vänt mig emot har ingenting att göra med svenskproducerad bioenergi, där man kanske tar rötter och toppar av träd och gör flis som man använder till fjärrvärme. Det har jag inte vänt mig emot. Jag tyckte att det fanns en liten antydning till det.

Det jag har vänt mig emot när jag har motionerat i frågan om konventionella biobränslen är att man skattebefriar biodrivmedel, biodiesel och bioetanol, som tillverkas av livsmedelsgrödor. Det får ofta till följd att man måste anlägga nya jordbruksarealer, till exempel när man röjer Amazonas regnskog för att få nya arealer att producera sockerrör eller annat på. Därmed kan vi slå oss för bröstet och känna att vi gör något bra

när vi kör på biodrivmedel fast det får stora och svåra konsekvenser i andra delar av världen.

Det är en liten sammanfattning av den huvudsakliga kritiken.

Anf. 63 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Tack, Josef Fransson, för att du är så ärlig! Det du säger är att produktionen av till exempel etanol eller biobränslen – du säger livsmedelsgrödor – sker på jordbruksmark, underförstått. Man kan producera mat, men man kan också producera förnybara bränslen. Du tycker uppenbarligen inte att svenskt lantbruk ska hålla på med det.

Om du är tydlig med det i en bygdegård eller var du nu pratar inför dina väljare kommer de att bli många färre. Det är väldigt viktigt för konkurrenskraften, både för jordbruket och för skogsbruket, att man kan leverera dels råvaror till sågverken, massaindustrin och livsmedelsindustrin, dels biobränslen.

Det var en kampanj där det var stort fokus på etanolen, och där fanns det bilder på en Volvo V50 och hur många limpor man kunde trycka in i den. Josef Fransson har tydligen gått på den kraftiga lobbykampanjen, som var finansierad av världens oljeindustri. Jag är den förste att beklaga det.

Men jag tycker att det är ärligt av Josef Fransson att tydligt säga att han är emot att vi ska kunna producera biobränslen på svenska åkrar till konkurrenskraftiga priser.

Anf. 64 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Nu är det inte bara svenska åkrar som används för Sveriges produktion av etanol som drivmedel. Jag har inte siffrorna här eftersom jag inte förväntade mig den här debatten just i dag, men om jag inte minns fel är det hälften av vår etanol som importeras redan i dag. Och framöver, när regeringen inför ännu högre krav, kommer produktionen att halka efter och vi kommer att behöva importera ännu mer.

Vidare är det väl inte så att svensk produktion är knuten till svensk marknad, utan det är en världsmarknad. Priset sätts ju på världsmarknaden. Om svenska jordbrukare får lönsamhet i att producera etanol får de göra det. Men jag tycker att det finns moraliska betänkligheter mot att regeringen i nuläget lägger en bra bit över 3 miljarder kronor per år på att vi ska köra bil på livsmedelsgrödor.

En bit över 3 miljarder kronor per år – det står i er egen budget, men jag har som sagt inte den exakta siffran. Det är ganska mycket pengar, och jag tycker återigen att det är helt fel satsning när vi har väldigt stora hål att fylla inom skola, vård, äldreomsorg, pensioner till våra fattigpensionärer och så vidare. Det finns många fickor att stoppa de här pengarna i. De gör väldigt marginell miljönytta – om ens någon.

Anf. 65 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Jag är sist ut i denna debatt, och jag sade just till en kollega att jag egentligen skulle ha velat ägna hela anförandet åt ett replikskifte med senaste talare.

Det kanske är läge att komma ut ur dimman i dag med tanke på vilken dag det är i almanackan. Jag ser hellre, för att lägga en slutreplik till det som Roger Tiefensee var inne på, att vi producerar förnybar energi på

våra åkrar med arbetskraft som också kan generera inkomster och får ett socialt fungerande samhälle som bidrar till biologisk mångfald och så vidare. Det gäller att se sambanden, Josef Fransson.

Herr talman! Det var inte det som stod överst i det lilla fuskmanus jag har i handen, men jag kunde inte låta bli. Jag tror nämligen att det som är viktigt för oss alla här och för mig som kristdemokrat är det ord jag brukar börja med varenda gång jag går upp i de här frågorna: förvaltarens ansvar.

Vi har ett ansvar att förvalta vår natur, vår miljö och oss själva på ett hållbart sätt – ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Det gör att klimatarbetet är oerhört centralt för oss. Vi har ett gemensamt ansvar att hantera vår miljö, och det gemensamma ansvaret är globalt.

Sverige har tagit och tar en oerhört viktig roll i det arbetet, inte minst med det arbete som vår nuvarande miljöminister Lena Ek gör för att få i gång nya sätt att tänka och nya arbetsmetoder och för att få nya saker att fungera på kanske ibland ganska okonventionella sätt. Det är oerhört viktigt.

Också viktigt är det arbete Sverige gör för att se till att EU höjer sin ambitionsnivå och att vi jobbar i riktning mot att EU ska ta ett större ansvar. Även där skulle jag vilja påtala att någon talare före mig har sagt: Det spelar väl ingen roll. Det spelar visst roll vad både Sverige och Europa gör för att andra länder ska se att vi som har möjligheterna tar vårt ansvar och går före.

Men med detta sagt, herr talman, handlar det också om att varje satad krona ska få bästa möjliga effekt. Då börjar vi närma oss det som är dagens betänkande. Det som Riksrevisionen har granskat och som regeringen har lämnat en skrivelse om till oss i riksdagen utgör grunden för det betänkande vi nu har på bordet.

Det är centralt att ha en väl fungerande utsläppshandel, och det finns mycket som behöver förändras. Tidigare talare har varit inne på detta, bland annat Johan Hultberg, som har konstaterat att det är viktigt med långsiktighet i de här systemen. Det är viktigt att utsläppskrediter hantearas på ett sådant sätt att företag och politiker vet vad som gäller i ett långsiktigt perspektiv.

Det är också centralt att nya delar kommer in. Roger Tiefensee har varit inne på det tidigare. Flyget har kommit in i det arbetet; det är oerhört centralt. Jag skulle vilja se att även sjöfarten får en helt annan roll i det här, att vi lyfter in också andra klimatgaser och att prissignalerna blir tydliga.

Jag ska inte upprepa vad tidigare talare har sagt, men det handlar inte om att sätta golv, utan det handlar om att sätta tak. Vi måste bygga det här gemensamt på europeisk nivå.

Som sagt, herr talman, det är viktigt att Europa höjer sin gemensamma ambitionsnivå till minus 30. Det är någonting som vi kristdemokrater driver och har drivit och som även regeringen arbetar för.

Sedan måste vi se till att det finns handlingsutrymme för den minister vi skickar till Bryssel för att ta diskussionerna. Därför är det ibland i EU-nämnden strid om påvens skägg, och det – som jag har förklarat några gånger här i talarstolen – existerar ju inte. Ge miljöministern friare tyglar, och resultatet blir generellt sett bättre. Det gäller även i denna fråga.

När det gäller CDM har vi diskuterat här i dag och även i tidigare debatter vikten av att vi investerar internationellt, att vi tar vårt globala ansvar och att kronan gör bäst nytta.

Jag tror till och med att Jens Holm gav oss siffror i dag som också står i mitt dokument, i alla fall den ena siffran. Skatten på koldioxidutsläpp i Sverige ger ungefär 1 000 kronor per ton medan de investeringar vi gör via CDM kostar 70–80 kronor per ton. Då är det ganska självklart för mig att en del av våra resurser ska användas till arbetet med CDM i andra länder som har behov av att få de här resurserna till sitt förfogande för att kunna göra det. Att vi sedan kan tillgodoräkna oss en viss del av detta tycker jag är ytterst rimligt.

Detta förtar inte att vi har ett stort arbete att göra på hemmaplan, som regeringen nu gör genom att driva på arbetet för att vi ska ha nettoutsläpp noll 2050 och för att få till stånd nyproduktion av förnybar energi och förnybara drivmedel som tidigare talare har varit inne på.

Herr talman! Jag tänker inte förlänga debatten ytterligare utan yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § En tydligare rätt till avbrottsersättning

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU6
En tydligare rätt till avbrottsersättning (prop. 2012/13:193)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

13 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation

Trafikutskottets utlåtande 2013/14:TU5
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 627)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.37 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UbU6 Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare

Punkt 3 (Legitimation för fritidspedagoger)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

163 för utskottet

129 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 17 FP, 19 C, 17 SD, 16 KD

För res. 2: 93 S, 21 MP, 1 C, 14 V

Frånvarande: 19 S, 13 M, 4 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Karin Nilsson (C) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 4 (Fritidspedagogers behörighet)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

272 för utskottet

22 för res. 3

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 94 M, 17 FP, 20 C, 17 SD, 14 V, 16 KD

För res. 3: 22 MP

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Punkt 5 (Legitimation för yrkeslärare)

1. utskottet

2. res. 4 (S, SD, V)

Votering:

169 för utskottet

125 för res. 4

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 22 MP, 17 FP, 20 C, 16 KD

För res. 4: 94 S, 17 SD, 14 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Punkt 6 (Legitimation utan undantagsregler)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

277 för utskottet

17 för res. 5

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 94 M, 22 MP, 17 FP, 20 C, 14 V, 16 KD

För res. 5: 17 SD

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Punkt 7 (Modersmålsundervisning)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, V)

Votering:

258 för utskottet

36 för res. 6

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 94 M, 17 FP, 20 C, 17 SD, 16 KD

För res. 6: 22 MP, 14 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Punkt 9 (Utvärdering av legitimationsreformens genomförande)

1. utskottet

2. res. 8 (S, MP)

Votering:

178 för utskottet

116 för res. 8

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 17 FP, 20 C, 17 SD, 14 V, 16 KD

För res. 8: 94 S, 22 MP

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU3 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU2 Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU4 Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU4 Preskription och information i försäkringssammanhang

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU6 EU-miljömärket

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen

Punkt 7 (Klimatpolitik)

1. utskottet
2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

164 för utskottet

130 för res. 7

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 17 FP, 20 C, 17 SD, 16 KD

För res. 7: 94 S, 22 MP, 14 V

Frånvarande: 18 S, 13 M, 3 MP, 7 FP, 3 C, 3 SD, 5 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU6 En tydligare rätt till avbrottsersättning

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU5 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation

Kammaren biföll utskottets förslag.

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 november

2013/14:83 Avrättningar i Iran

av *Jabar Amin* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:84 Ratificering av ESK-konventionens tilläggsprotokoll

av *Valter Mutt* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:85 Klimattoppmötet COP 19/CMP 9 i Warszawa

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:86 Etablering av nyanlända

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2013/14:87 Neddragningarna på Högskolan i Jönköping

av *Peter Persson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:88 Antalet studieplatser på Mittuniversitetet

av *Jasenko Omanovic* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:89 Neddragningarna på Högskolan i Gävle

av *Åsa Lindestam* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:90 Neddragningarna på Linnéuniversitetet

av *Krister Örnfjäder* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:91 Neddragningarna på Högskolan i Skövde

av *Monica Green* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:92 Arbetsförmedlarnas kontakter med företag

av *Jasenko Omanovic* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:93 Mobiltäckning

av *Isak From* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 november.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 november

2013/14:99 FN-resolution för rätten till personlig integritet på nätet
av *Bodil Ceballos* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:100 Modifiering av korvetterna HMS Gävle och HMS Sundsvall

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:101 Tv-sändningarna från vinter-OS i Ryssland

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:102 Tandvårdsstödet

av *Lennart Axelsson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:103 Förändringar inom Arbetsmiljöverket

av *Peter Hultqvist* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 november.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 november

2013/14:69 FN:s resolution 2122

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:70 al-Shabab

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:76 Insatserna för att stärka kvinnor i konfliktområden och i fredsprocesser

av *Bodil Ceballos* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:83 Moçambique

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Hillevi Engström (M)

2013/14:84 Övergången mellan studier och arbetsmarknad

av *Anna-Lena Sörenson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:85 Bättre matchning
av *Monica Green* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:88 Fastighetsboxar
av *Adnan Dibrani* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:89 USA:s avlyssning
av *Peter Rådberg* (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:90 Nedrustning av Dal–Västra Värmlands Järnväg (DVVJ)
av *Anita Brodén* (FP)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 12 november.

18 § Kammaren åtskildes kl. 16.08.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 11 §
anf. 29 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.37 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Val av ställföreträdande justitieombudsman	1
2 § Anmälan om faktapromemoria	1
3 § Anmälan om granskningsrapport	2
4 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
5 § Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare	2
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU6.....	2
Anf. 1 CECILIA DALMAN EEK (S).....	2
Anf. 2 MICHAEL SVENSSON (M).....	4
Anf. 3 CECILIA DALMAN EEK (S) replik.....	6
Anf. 4 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	6
Anf. 5 CECILIA DALMAN EEK (S) replik.....	6
Anf. 6 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	7
Anf. 7 JABAR AMIN (MP).....	7
Anf. 8 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	9
Anf. 9 JABAR AMIN (MP) replik.....	9
Anf. 10 MICHAEL SVENSSON (M) replik.....	9
Anf. 11 JABAR AMIN (MP) replik.....	10
Anf. 12 TINA ACKETOFT (FP).....	10
Anf. 13 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	12
Anf. 14 JABAR AMIN (MP) replik.....	13
Anf. 15 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	14
Anf. 16 JABAR AMIN (MP) replik.....	14
Anf. 17 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	14
Anf. 18 CARINA HERRSTEDT (SD).....	15
Anf. 19 ROSSANA DINAMARCA (V).....	16
Anf. 20 ANNIKA ECLUND (KD).....	17
Anf. 21 JABAR AMIN (MP) replik.....	19
Anf. 22 ANNIKA ECLUND (KD) replik.....	19
Anf. 23 JABAR AMIN (MP) replik.....	20
Anf. 24 ANNIKA ECLUND (KD) replik.....	20
(Beslut fattades under 14 §.).....	20
6 § Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012	21
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU3.....	21
(Beslut fattades under 14 §.).....	21
7 § Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen	21
Justitieukskottets betänkande 2013/14:JuU2.....	21
(Beslut fattades under 14 §.).....	21
8 § Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet	21
Justitieukskottets betänkande 2013/14:JuU4.....	21
Anf. 25 JAN R ANDERSSON (M).....	21
(Beslut fattades under 14 §.).....	22

9 § Preskription och information i försäkringssammanhang	23	Prot. 2013/14:22
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU4	23	6 november
(Beslut fattades under 14 §.).....	23	<hr/>
10 § EU-miljömärket	23	
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU6	23	
(Beslut fattades under 14 §.).....	23	
11 § Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen	23	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU3	23	
Anf. 26 SARA KARLSSON (S)	23	
Anf. 27 HELENA LEANDER (MP).....	26	
Anf. 28 JENS HOLM (V)	29	
Anf. 29 JOHAN HULTBERG (M)	31	
Anf. 30 JENS HOLM (V) replik	34	
Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M) replik	34	
Anf. 32 JENS HOLM (V) replik	34	
Anf. 33 JOHAN HULTBERG (M) replik	35	
Anf. 34 HELENA LEANDER (MP) replik.....	36	
Anf. 35 JOHAN HULTBERG (M) replik	36	
Anf. 36 HELENA LEANDER (MP) replik.....	37	
Anf. 37 JOHAN HULTBERG (M) replik	37	
Anf. 38 SARA KARLSSON (S) replik	38	
Anf. 39 JOHAN HULTBERG (M) replik	38	
Anf. 40 SARA KARLSSON (S) replik	39	
Anf. 41 JOHAN HULTBERG (M) replik	39	
Anf. 42 ANITA BRODÉN (FP).....	40	
Anf. 43 JENS HOLM (V) replik	42	
Anf. 44 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	42	
Anf. 45 JENS HOLM (V) replik	43	
Anf. 46 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	43	
Anf. 47 ROGER TIEFENSEE (C)	44	
Anf. 48 HELENA LEANDER (MP) replik.....	46	
Anf. 49 ROGER TIEFENSEE (C) replik	46	
Anf. 50 HELENA LEANDER (MP) replik.....	47	
Anf. 51 ROGER TIEFENSEE (C) replik	47	
Anf. 52 JOSEF FRANSSON (SD).....	48	
Anf. 53 HELENA LEANDER (MP) replik.....	50	
Anf. 54 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	51	
Anf. 55 HELENA LEANDER (MP) replik.....	51	
Anf. 56 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	52	
Anf. 57 JENS HOLM (V) replik	52	
Anf. 58 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	53	
Anf. 59 JENS HOLM (V) replik	53	
Anf. 60 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	54	
Anf. 61 ROGER TIEFENSEE (C) replik	54	
Anf. 62 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	54	
Anf. 63 ROGER TIEFENSEE (C) replik	55	
Anf. 64 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	55	

Anf. 65 IRENE OSKARSSON (KD).....	55
(Beslut fattades under 14 §.)	57
12 § En tydligare rätt till avbrottsersättning	57
Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU6	57
(Beslut fattades under 14 §.)	57
13 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation	57
Trafikutskottets utlåtande 2013/14:TU5	57
(Beslut fattades under 14 §.)	57
Ajournering.....	58
Återupptagna förhandlingar	58
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	58
UbU6 Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare	58
SoU3 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012	60
JuU2 Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter enligt strafftidslagen	60
JuU4 Europarådskonventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål – tillträde till det andra tilläggsprotokollet.....	60
CU4 Preskription och information i försäkringssammanhang.....	60
CU6 EU-miljömärket	60
MJU3 Riksrevisionens rapport om utsläppshandel för att begränsa klimatförändringen	60
NU6 En tydligare rätt till avbrottsersättning	60
TU5 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation	60
15 § Anmälan om interpellationer	61
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	62
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	62
18 § Kammaren åtskildes kl. 16.08.	63

